

Stichting
Pensioenfonds
Capgemini Nederland

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland
Papendorpseweg 100
3528 BJ Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467

Verslag over het boekjaar
1-1-2011 t/m 31-12-2011

Inhoud

	Pagina
Voorwoord voorzitter	5
Bestuur en organisatie	7
Meerjarenoverzicht	9
Bestuursverslag	
Algemeen	11
Uitbestede werkzaamheden	15
Waarmerking en advisering	16
Financiële positie van het fonds en gevolgen economische ontwikkelingen	16
Algemene pensioenontwikkelingen in 2011	19
Pensioenparagraaf	24
Beleggingenparagraaf	27
Beleggingenparagraaf 2011	29
Risicoparagraaf	33
Samenvatting actuariel rapport	39
Relevante ontwikkelingen 2012	44
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	
Beoordeling 2011	45
Reactie van het bestuur op de beoordeling 2011	47
Jaarrekening	
Balans per 31 december	50
Staat van baten en lasten	52
Kasstroomoverzicht	54
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	55
Toelichting op de balans per 31 december	59
Toelichting op de staat van baten en lasten	69
Risicoparagraaf	75

Pagina**Overige gegevens**

Gebeurtenissen na balansdatum	85
Financiering	85
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	85
Resultaatbestemming	85
Actuariële verklaring	86
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	87

Voorwoord voorzitter

In dit jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in 2011. De kernpunten in dit beleid waren de financiële positie, communicatie en risico management. Hierop wordt nader ingegaan in het bestuursverslag, waarna de cijfermatige onderbouwing in de jaarrekening staat.

Het belangrijkste aandachtspunt betrof de financiële positie van het fonds. In 2011 verdiepte de Eurocrisis zich. De politieke leiders bleken niet in staat de markt te overtuigen dat de (voorgenomen) maatregelen afdoende waren. Door uitzonderlijke maatregelen van de ECB in december 2011 en begin 2012 was er een korte rustpauze, die inmiddels weer voorbij is en de crisis woedt weer in volle omvang. Dit heeft geresulteerd in een historisch lage rente in de als "veilige havens" beschouwde Eurolanden waaronder Nederland. Omdat de hoogte van de verplichtingen van het fonds mede gebaseerd is op de rente op staatsobligaties heeft de lage stand hiervan de financiële positie zodanig onder druk gezet dat additionele maatregelen genomen moesten worden. Daartoe heeft in 2011 het pensioenfonds met de sociale partners (werkgever en ondernemingsraad) overleg gehad over mogelijke maatregelen in de premiesfeer. Besloten is de premie conform oorspronkelijke afspraken ongewijzigd te laten mede met het oog op het pensioenakkoord. Hierdoor zijn ingrepen onvermijdelijk geworden. De eerste ingreep is een verlaagde pensioenopbouw in 2012 zodat er sprake is van een kostendekkende premie. Daarnaast is in 2013 vanwege het dekkingstekort nog een pijnlijker ingreep te verwachten namelijk het korten van de pensioenaanspraken en de pensioenuitkeringen.

Het bestuur is zich er van bewust dat door de genoemde maatregelen het vertrouwen in het pensioenfonds en pensioensector wordt aangetast. Herstel van dit vertrouwen is een prioriteit. Openheid en goede communicatie spelen hierbij naar onze mening een sleutelrol. Het communicatieplan 2011-2013 heeft hiervoor de basis gelegd. De uitvoering heeft de volle aandacht van het bestuur.

In het kader van goed pensioenfondsbestuur heeft in 2011 een aanscherping van het risico management plaatsgevonden. Op financieel gebied is een risico monitor verbeterd, waardoor het bestuur meer zicht heeft op de consequenties van veranderingen in de buitenwereld. Daarnaast zijn ook de niet financiële risico's geïnventariseerd en nemen het bestuur deze mee bij het nemen van besluiten.

In deze moeilijke tijden is een woord van dank op zijn plaats aan allen die zich hebben ingezet voor het pensioenfonds, met name aan het verantwoordingsorgaan dat het bestuur kritisch van advies gediend heeft.

Bestuur en organisatie

Bestuur

<i>Benoemd door de deelnemers</i>	<i>Functie</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
W.W.H. Starmans	voorzitter	12-11-1990	31-12-2013
H. Knol	bestuurslid	09-05-2003	08-05-2012
<i>Benoemd door de werkgever</i>			
J.J. van Dopperen	secretaris	22-01-2010	n.v.t.
<i>Benoemd door de Ondernemingsraad</i>			
A.J. Segers	bestuurslid	01-01-2002	30-06-2012
J.A. van Hooijdonk	bestuurslid	01-03-2010	01-03-2013

Verantwoordingsorgaan

A. Berrens	namens werkgever	01-09-2008	31-12-2014 (herbenoemd per 01-01-2012)
A. Edelman	namens gepensioneerden	01-01-2008	31-12-2012
J. van Ruijven	namens deelnemers	01-01-2008	31-12-2013

Compliance officer

E. Haffmans	Compliance Officer Capgemini
-------------	------------------------------

Aangesloten ondernemingen

Capgemini N.V. met de navolgende gelieerde ondernemingen:
 Capgemini Nederland B.V.,
 Capgemini Outsourcing B.V.,
 Capgemini Interim Management B.V.,
 Capgemini Educational Services B.V.

Organisatie

Waarmerkend actuaris	Towers Watson B.V. te Nieuwegein
Adviserend actuaris	Towers Watson B.V. te Apeldoorn
Accountant	KPMG Accountants N.V. te Utrecht
Visitatiecommissie	Visitatie Commissie Pensioenfondsen te Tilburg
Administrateur	AZL te Heerlen
Vermogensbeheer	ING Implemented Client Solutions te 's Gravenhage
Advisering vermogensbeheer	Towers Watson B.V. te Amstelveen
Custodian	Kasbank N.V. te Amsterdam
Herverzekering	Swiss/Re
Internetsite	www.pensioenfondscg.nl

Meerjarenoverzicht

	2011	2010	2009	2008	2007
Aantallen					
Deelnemers	5.522	5.585	6.192	4.641	4.449
Gewezen deelnemers	5.146	4.730	4.017	3.558	3.538
Pensioengerechtigden	321	257	200	164	136
Excedentregeling	5.239	5.240	5.075	3.442	2.901
Vrijwillige regeling A	1.781	2.168	2.166	315	307
Vrijwillige regeling B	36	37	39	39	39
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen	383.558	299.722	233.606	224.301	146.986
Reserves					
Algemene reserve	-37.365	-3.671	12.493	-10.207	44.451
Bijdragen van werkgevers en werknemers ¹⁾	34.705	36.180	33.314	22.280	19.603
Pensioenuitkeringen	2.696	2.162	1.784	1.952	1.198
Beleggingen:					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	340.815	287.894	237.469	216.768	187.720 ²⁾
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	33.277	28.269	11.150	9.922	-1.910
Return o.b.v. total return	10,72%	10,98%	5,20%	5,88%	-0,80%
Beleggingen voor risico deelnemers:					
Beleggingen voor risico deelnemers	63.506	57.199	44.986	31.393	29.334
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	-409	4.009	6.139	-3.498	-136
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	-1,01%	7,84%	16,08%	-11,52%	-0,50%
Dekkingsgraad	90,3%	98,8%	105,4%	95,4%	130,2%
Vereiste dekkingsgraad	116,0%	115,2%	117,5%	114,3%	119,5%

1) Inclusief bijdragen voor risico deelnemers (voorheen premies pensioenspaarkapitalen).

2) Vergelijkend cijfer niet aangepast.

Bestuursverslag

Algemeen

Inleiding

Het fonds, opgericht per notariële akte op 12 november 1990, is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan de onderneming Capgemini N.V. met de daaraan gelieerde ondernemingen en aangesloten bij de koepelorganisatie Stichting Ondernemingspensioenfonds (Opf). Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467.

Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd te Utrecht.

In overeenstemming met artikel 9 van de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over het boekjaar 2011. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro opgenomen tenzij anders is aangegeven.

Doelstelling

Het doel van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenaanspraken aan deelnemers en gewezen deelnemers, hun achtergebleven partners en wezen, een en ander in overeenstemming met het pensioenreglement. De wijze waarop het fonds deze doelstelling uitvoert wordt verder geregeld in het pensioenreglement. Om dit doel te bereiken, brengt het fonds de daartoe benodigde middelen bijeen en is tevens verantwoordelijk voor het beheer van deze middelen.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van de onderneming. De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de onderneming.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) opgesteld waarin gemotiveerd is omschreven welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen nakomen. In de ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) wordt nader ingegaan op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen, beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Statuten

De statuten van het fonds zijn in het verslagjaar herzien. Meer informatie hierover vindt u onder 'fondsdocumenten'.

Bestuur

Het bestuur van het fonds bestaat uit vijf bestuursleden waarvan twee gekozen door de deelnemers, één vertegenwoordiger namens de werkgever en twee aangewezen door de Ondernemingsraad (OR). De bestuurders uit de geleding van de deelnemers en de OR zijn benoemd voor een periode van drie jaar en treden af volgens een rooster van aftreden. Na afloop van de zittingsperiode kunnen deze bestuursleden wederom worden benoemd. De samenstelling van het bestuur in het verslagjaar niet gewijzigd.

Het bestuur is dit verslagjaar negenmaal in vergadering bijeen geweest waarvan tweemaal met het verantwoordingsorgaan. Naast de bestuursvergaderingen heeft er op 16 november een deelnemersbijeenkomst plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze bijeenkomst zijn op de website van het fonds www.pensioenfondscg.nl een aantal vragen van deelnemers met de antwoorden van het bestuur opgenomen.

Naleving Principes Goed Pensioenfondsbestuur

Het bestuur onderschrijft de principes voor goed pensioenfondsbestuur die de Stichting van de Arbeid heeft vastgesteld en die in de Pensioenwet zijn opgenomen. Het bestuur streeft er naar om deze principes na te leven. De principes hebben betrekking op de volgende onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Verantwoordingsorgaan

Naar aanleiding van de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur een verantwoordingsorgaan ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden en een vertegenwoordiger van de deelnemers. De leden van het verantwoordingsorgaan zijn benoemd voor de duur van drie jaar. De heer Berrens is, namens de werkgever per 31 december 2011 herbenoemd tot en met 31 december 2014.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2011 gevoerde beleid. Tevens is in dit verslag de reactie van het bestuur bij de bevindingen van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

Deelnemersraad

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of er een deelnemersraad moet worden ingesteld. Het fonds is op basis van de Pensioenwet niet verplicht om een deelnemersraad in te stellen omdat ongeveer 3% van het totaal aantal deelnemers, inactieve deelnemers en gepensioneerden uit gepensioneerden bestaat.

Ook in 2011 onderschrijft het bestuur de overwegingen in te stellen en wel om de volgende redenen:

- de deelnemers zijn al goed vertegenwoordigd in het bestuur: één bestuurslid namens de werkgever, twee namens de Ondernemingsraad en twee namens de deelnemers; een extra orgaan kost meer geld en meer tijd in de besluitvorming;
- het fonds heeft een Verantwoordingsorgaan waarin de gepensioneerden, deelnemers en werkgever gelijk zijn vertegenwoordigd.

Intern toezicht en visitatiecommissie

In het kader van goed pensioenfondsbestuur zal het bestuur voorts zorgdragen voor intern toezicht. Het bestuur heeft besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie die minimaal eens per drie jaar het functioneren van het fonds evalueert en toetst. Het gaat dan om een beoordeling van de beleids-, bestuursprocedures en -processen en de controleomgeving van het fonds. Tevens behelst het een beoordeling van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd alsmede een beoordeling van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

De visitatiecommissie bestaat uit drie externe, van het fonds onafhankelijke, deskundigen. De werkwijze van de commissie is vastgelegd in een reglement visitatiecommissie. In 2011 is geen visitatie uitgevoerd.

Communicatiecommissie

Communicatie met de deelnemers is en blijft een belangrijk aandachtspunt van het bestuur. Vanwege het belang van goede communicatie heeft het fonds een communicatiecommissie aangesteld, die het bestuur adviseert omtrent het communicatiebeleid. De communicatiecommissie bestaat uit de heren Knol en Van Hooijdonk, ondersteund door een communicatieadviseur van AZL.

De communicatiecommissie is belast met de voorbereiding van de informatieverstrekking aan alle betrokken partijen in overeenstemming met de informatieverplichtingen in de Pensioenwet. De commissie heeft in 2011 onder andere het communicatieplan 2011-2013 opgesteld. Daarnaast verzorgt de commissie de digitale nieuwsbrieven voor de deelnemers. De gepensioneerde deelnemers kunnen zich per e-mail voor deze digitale nieuwsbrief aanmelden. Een aantal gepensioneerde deelnemers heeft zich hiervoor opgegeven. Daarnaast heeft de communicatiecommissie een verkorte en gemakkelijker toegankelijke versie van het jaarverslag opgesteld. Deze versie is op de website van het fonds www.pensioenfondscg.nl geplaatst.

Op de website van het fonds zijn daarnaast onder andere actuele ontwikkelingen en nieuwsitems geplaatst. In samenwerking met de werkgever en ING pensioencommunicatie zijn tevens in het verslagjaar pensioenbijeenkomsten georganiseerd. Deze zijn door de bezoekers met een 8 beoordeeld. Ongeveer een kwart van de werknemers heeft een bijeenkomst bijgewoond. Het bestuur heeft op advies van de communicatiecommissie een deelnemerstevredenheidsonderzoek uit laten voeren. De resultaten van dit onderzoek worden in 2012 teruggekoppeld aan de deelnemers.

De communicatiecommissie heeft in het verslagjaar het bestuur geadviseerd de zorgplichttool af te nemen van ING Mijn Pensioen voor de excedent regeling (module 2) en de vrijwillige regeling (module 3). Door middel van deze online tool worden deelnemers geadviseerd met betrekking tot het te volgen beleggingsbeleid en de spreiding van de beleggingen, waarbij het beleggingsrisico wordt afgebouwd naarmate de pensioendatum van de deelnemer dichterbij komt. Het doel hiervan is dat de deelnemer in staat is om een weloverwogen beleggingskeuze te maken en zo veel mogelijk beschermd wordt voor het nemen van verkeerde beleggingsbeslissingen.

Tot slot heeft de communicatiecommissie in het verslagjaar een plan van aanpak opgesteld omtrent de communicatie betreffende de financiële situatie van het pensioenfonds aangezien de communicatiecommissie het van groot belang acht dat de deelnemers tijdig en duidelijk op de hoogte worden gesteld van de situatie rondom het verloop van het herstelplan dat in 2009 werd opgesteld. Het bestuur heeft, op advies van de communicatiecommissie, er voor gekozen om de behaalde rendementen maandelijks op de website van het pensioenfonds te plaatsen. Tevens is de stand van de dekkingsgraad per kwartaal weergegeven in een grafiek op de website en wordt ook het maandelijks dekkingsgraadpercentage hier vermeldt.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie bestaat uit de heren Knol en Starmans, ondersteund door een beleggingsadviseur van Towers Watson. De beleggingscommissie doet voorstellen aan het bestuur inzake de beleggingen van de pensioengelden, voert overleg met de vermogensbeheerders en houdt zich bezig met het beoordelen van de gerealiseerde resultaten door de vermogensbeheerders. De commissie is verantwoordelijk voor en rapporteert aan het bestuur van het pensioenfonds ten aanzien van:

- het voorbereiden en formuleren van het beleggingsbeleid ten behoeve van het bestuur;
- het erop toezien dat het vermogensbeheer, zoals uitgevoerd door externe beheerders dan wel binnen geselecteerde beleggingsfondsen, binnen de richtlijnen valt die door het bestuur zijn vastgesteld;
- het erop toezien dat het strategische beleggingsbeleid geschikt is om de beleggingsdoelstellingen van het fonds te realiseren;
- het op basis van dit strategische beleggingsbeleid definiëren van beleggingsmandaten en benchmarks voor te onderscheiden portefeuilles en/of beleggingsfondsen;
- het selecteren van externe vermogensbeheerders voor (een deel van) de beleggingsportefeuille;
- het controleren dat de mandaten door de beheerders in acht zijn genomen;
- het zorgdragen voor de vaststelling van het rendement van de portefeuille;

- het evalueren van zowel de beleggingsresultaten van het totaal van de beleggingen als dat van de deelportefeuilles ten opzichte van de vastgestelde benchmarks over de meest recente vier kwartalen alsook over langere perioden;
- het beoordelen van (de consistentie van) het door de aangestelde beheerders gevoerde beleggingsbeleid in het licht van de marktontwikkelingen en de beleggingsbenadering van de betrokken vermogensbeheerders;
- het rapporteren aan het bestuur over alle relevante zaken, in het bijzonder de evaluatie van de behaalde rendementen;
- het voorbereiden van voorstellen aan het bestuur inzake de structuur en procedures ten aanzien van de beleggingen.

Eénmaal per jaar evalueert de commissie het vastgestelde strategische beleggingsbeleid, de geïmplementeerde structuur en de aangestelde beheerders alsmede de bewaarnemer. Indien relevant beslist de commissie bij die gelegenheid tevens over de toewijzing van te beleggen middelen voor het komende jaar. Over deze punten, alsmede over de resultaten van het boekjaar brengt de commissie verslag uit aan het bestuur. De activiteiten van de beleggingscommissie in 2011 zijn opgenomen in de beleggingenparagraaf.

Zelfevaluatie en deskundigheid

In overeenstemming met de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur in artikel 4 van de statuten een procedure opgenomen teneinde zijn eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuursleden, periodiek te evalueren. Deze zelfevaluatie van het bestuur heeft in mei 2011 plaatsgevonden. De evaluatie vond plaats aan de hand van door het dagelijks bestuur geformuleerde gesprekspunten op het gebied van de deskundigheid (kennis) van het bestuur en de competenties, houding en gedrag van de bestuursleden. Hierbij is onder andere gekeken naar de door het bestuur opgestelde strategie, de rollen van de voorzitter en de secretaris en het functioneren van het dagelijks bestuur en de diverse commissies. Een belangrijke conclusie tijdens de zelfevaluatie was dat de blik van de bestuursleden meer strategisch gericht is dan vorige jaren het geval was en dat het op papier zetten van de strategie goed is geweest. Het aanstellen van de diverse commissies en het vastleggen van hun werkzaamheden (in het deskundigheidsplan) is een goede stap in de verdeling van werkzaamheden gebleken.

Daarnaast heeft het bestuur in het verslagjaar het deskundigheidsplan aangepast naar aanleiding van de Beleidsregel Deskundigheid van De Nederlandsche Bank ('DNB') en AFM. De toezichthouders hebben daarin uiteengezet hoe zij de wettelijke eis van deskundigheid uitleggen. In de beleidsregel wordt de term 'deskundigheid' gebruikt voor het geheel aan kennis, vaardigheden en professioneel gedrag van bestuursleden. Vaardigheden en professioneel gedrag (competenties) vallen hiermee nu onder de uitleg van deskundigheid door de toezichthouders. Het aangepaste deskundigheidsplan van het bestuur hanteert deze uitleg nu ook. Het bestuur heeft bij de vaststelling van het aangepaste deskundigheidsplan geconstateerd dat de competenties die de Pensioenfederatie aanbeveelt grotendeels overeenkomen met de eisen die de werkgever Capgemini zelf stelt aan haar werknemers. Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten dat in ieder geval elk nieuw bestuurslid extern moet worden getoetst op deskundigheid. Daarnaast wil het bestuur haar competenties en deskundigheid een keer in de drie jaar extern laten toetsen. Dit betekent dat eind 2012 de eerst volgende toets zal plaatsvinden. In het aangepaste deskundigheidsplan zijn tevens de taakbeschrijvingen van de voorzitter en secretaris, maar ook van de commissies opgenomen.

Naleving wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving is nageleefd. Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Gedragcode

De bestuursleden bevestigen jaarlijks dat zij de gedragscode nageleefd hebben. Ook dit jaar heeft dit plaatsgevonden.

Compliance officer

De compliance officer vanuit de afdeling Juridische Zaken, Ethics & Compliance van Capgemini Nederland B.V. is gevraagd als compliance officer op te treden voor het pensioenfonds. De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving. In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

Fondsdocumenten

In het verslagjaar heeft DNB, naar aanleiding van een regulier onderzoek, een aantal vragen over de fondsdocumenten gesteld. Naar aanleiding van deze vragen heeft het bestuur het pensioenreglement, de statuten en de uitvoeringsovereenkomst van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland aangepast. Naast enkele tekstuele wijzigingen is één van de aanpassingen dat in de statuten informatie is opgenomen over benoeming en ontslag in het verantwoordingsorgaan. Voorheen stond in de statuten alleen een verwijzing naar het reglement verantwoordingsorgaan. Daarnaast is in de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement opgenomen dat het feitelijke toeslagenbeleid eigenlijk geen toeslaglabel D1 betreft, maar toeslaglabel B en is daarom in overleg met de ondernemingsraad en de werkgever ook formeel naar de toeslaglabel B gewijzigd.

ALM-studie

Het bestuur houdt zich regelmatig bezig met de afstemming tussen de bezittingen versus de verplichtingen van het fonds. Hiertoe wordt periodiek een ALM (Asset Liability Management) studie verricht. De uitkomsten van de ALM-studie leiden tot beleidsadviezen aan het bestuur. Ook bij bijzondere gebeurtenissen, zoals een introductie van een nieuw reglement, wijziging van toezichtbeleid en/of wijziging van beleggingsbeleid kan een ALM-studie aan de orde zijn. Met behulp van deze studie formuleert c.q. actualiseert het bestuur het fondsbeleid zoals omschreven in de ABTN.

In september 2010 heeft Aon Hewitt een ALM-studie voor het fonds verricht. Hierbij is specifiek gekeken naar de gevolgen van het huidige beleid voor het toekomstige indexatiepotentieel en meer specifiek of de huidige CDC-premie leidt tot een indexatieverlening in overeenstemming met de indexatieambitie. Tevens is onderzocht hoe Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland reageert in extreme omstandigheden. In het verslagjaar is geen ALM-studie uitgevoerd.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

De deelnemers-, uitkeringen- en financiële administratie van het fonds is uitbesteed aan AZL. AZL draagt zorg voor de volgende zaken:

- de pensioen- en deelnemersadministratie van de basisregeling (module I). De deelnemersadministratie van de excedent- en vrijwillige regeling (module II en III) wordt in opdracht van AZL uitgevoerd via “Mijn pensioen” van ING;
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- de bestuursadvisering.

AZL verstreekt jaarlijks een SAS 70-rapportage, type II. Het betreft een rapportage over de resultaten van een SAS 70-audit die bij AZL door een externe accountant heeft plaatsgevonden en die gericht is op de opzet, het bestaan en de werking van de beheers- en controlemaatregelen, processen en procedures van AZL. Een opvallende wijziging die zich in het verslagjaar heeft gemanifesteerd is de overgang van SAS-70 type II naar ISAE 3402. Belangrijke verschillen tussen SAS-70 en ISAE 3402 zijn de vereiste verklaring van het management en het uitvoeren van risicoanalyses, maar deze verschillen hebben voor AZL relatief weinig impact aangezien beide aspecten bij AZL al in 2010 onderdeel zijn van integraal Governance, Risicomanagement & Compliance (GRC). De directie van AZL heeft over 2011 een In Control Statement (ICS) afgegeven aan haar cliënten. Het gebied dat door ING IM ICS wordt afgedekt gaat verder dan de SAS-70/ISAE 3402 dat specifiek gericht is op de financiële verantwoording.

Stand van zaken implementatie administratie AZL

In 2011 zijn de meeste werkzaamheden in verband met de overdracht van de administratie en de implementatie van de pensioenregeling bij AZL afgerond. Een aantal mutaties, zoals de correcties per 1 januari 2009 met betrekking tot de arbeidsongeschikte deelnemers en een aantal afkopen van de kleine pensioenen (2 jaar na beëindiging dienstverband) zijn in het verslagjaar verwerkt. In 2011 werd ook met de werkgever gesproken over het doorgeven van mutaties via het digitale webportaal. Begin 2012 zal deze geautomatiseerde mutatieverwerking voor module 2 en module 3 (ING Mijn Pensioen) in gebruik worden genomen door AZL.

Beleggingsadviseur/vermogensbeheerders

Het bestuur heeft het beheer van het belegd vermogen uitbesteed aan ING IM ICS.

Het vermogen is belegd in door de vermogensbeheerder beheerde producten. Vooraf is nagegaan of de specificaties en strategieën van deze fondsen aansluiten op het binnen de ALM-studie ontwikkelde strategische beleggingsbeleid. De vermogensbeheerder rapporteert per kwartaal over de resultaten van de uitvoering van het beleggingsbeleid.

Het bestuur wordt door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

Functionarissen van de concern- en salarisadministratie van Capgemini Nederland B.V., de accountant van het pensioenfonds en de waarmede actuaris van het fonds toetsen de juistheid van de geregistreerde gegevens van deelnemers. Daarbij zien zij erop toe dat ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid de controles uitvoert, waardoor zekerheden worden ingebouwd ten aanzien van de juiste registratie van de gegevens die van belang zijn voor het vaststellen van de verplichtingen. De administrateur rapporteert schriftelijk en mondeling tijdens de bestuursvergaderingen, maandelijks via een quickscanrapportage, alsmede eenmaal per jaar door middel van een financieel jaarverslag aan het bestuur.

Waarmaking en advisering

Actuaris

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmakende (certificerende) werkzaamheden. Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden in het verslagjaar opgedragen aan Towers Watson te Apeldoorn en de waarmakende werkzaamheden aan Towers Watson te Nieuwegein. Het werken met één kantoor is voor het pensioenfonds kostenbesparend, waarbij wettelijke functieafbakening niet in het geding komt. Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode met betrekking tot deze functiescheiding.

Controle

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan KPMG Accountants NV te Utrecht.

Financiële positie van het fonds en gevolgen economische ontwikkelingen

Het belegd vermogen van het fonds (inclusief lopende intrest en liquide middelen) nam in het verslagjaar toe met € 52,9 miljoen tot € 344,6 miljoen (2010: € 291,7 miljoen) als gevolg van de beleggingsresultaten en de gedane premiebetalingen.

Het gemiddelde rendement op basis van total return bedroeg in 2011: 10,72% (2010: 10,98%).

De technische voorzieningen zijn ultimo 2011 vastgesteld op € 383,6 miljoen, hetgeen resulteert in een (aanwezige) dekkingsgraad van 90,3%. De minimaal vereiste dekkingsgraad ultimo 2011 bedraagt 104,5%.

Ontwikkeling dekkinggraad ten opzichte van herstelplan

Aangezien de aanwezige dekkinggraad in november 2008 lager was dan de benodigde dekkinggraad is er vanaf november 2008 sprake van een reserve- en dekkingstekort. Over beide situaties, de aanwezigheid van het reservetekort en het dekkingstekort, heeft het fonds op 5 november 2008 DNB geïnformeerd. Op grond van de Pensioenwet heeft het fonds op 31 maart 2009 zowel een korte termijn als een lange termijn herstelplan ingediend bij DNB.

Het bestuur heeft het herstelplan in januari en februari 2012 geëvalueerd. Uit deze laatste evaluatie is gebleken dat de dekkinggraad in 2011 is gedaald ten opzichte van de dekkinggraad die was verwacht in het herstelplan. Door de wijziging van de rentetermijnstructuur (met een lagere rekenrente als gevolg) en het langlevensrisico is de technische voorziening in 2011 meer gestegen dan aanvankelijk werd verwacht. Conform de in de abtn beschreven sturingsmiddelen heeft het bestuur met de sociale partners overleg gevoerd over de mogelijkheid tot premieverhoging om zo tot een kostendekkende premie te komen. De sociale partners hebben aangegeven dat zij geen mogelijkheden zien om de premie te verhogen. Het bestuur heeft vervolgens in februari 2012 geconstateerd dat het fonds alsnog tijdig voor het kortetermijnherstelplan herstelt, door een (voorgenomen) korting van 8,9% uit te voeren in 2013 op de opgebouwde aanspraken. Mede hierdoor wordt ook het langetermijnherstelplan gehaald. Aan de hand van de dekkinggraad van eind december 2012, evalueert het bestuur de financiële positie en bepaalt het bestuur het definitieve kortingspercentage. DNB heeft pensioenfondsen de mogelijkheid gegeven de korting voorlopig te maximeren op 7%. Het bestuur heeft besloten dat van deze mogelijkheid gebruik zal worden gemaakt. Eind december 2013 zal het bestuur bekijken of de korting van 1 april 2013 voldoende is geweest. Het bestuur besloot in februari 2012 tevens tot verlaging van de opbouw in 2012 van 1,75% naar 1,4%. Hierdoor draagt de premie in 2012 wel bij aan herstel van de dekkinggraad.

	Aanwezige dekkinggraad 2011	Verwacht volgens herstelplan 2011
Primo 2011	98,8%	103,1%
Premie	0,2%	0,9%
Uitkeringen	0,0%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Rentetermijnstructuur	-17,2%	0,0%
Overrendement	9,6%	1,8%
Overige mutaties	-1,1%	0,0%
Ultimo 2011	90,3%	105,8%

Premiebeleid

De financiering van de pensioenregeling geschiedt op basis van de jaarlijks voor de deelnemers verschuldigde pensioenbijdrage, zoals opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds. De werkgever is volgens de uitvoeringsovereenkomst slechts verplicht om de premies te voldoen aan het pensioenfonds. De werkgever kan niet worden aangesproken bij eventuele tekorten in het pensioenfonds. De werkgever heeft de pensioenregeling aangemerkt als een toegezegde-bijdrageregeling (collectieve defined contribution). De werkgever heeft in 2011 de volledige premiebetaling verzorgd.

Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie 2011

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de ontvangen premie tenminste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendekkende premie. Een premiekorting is alleen toegestaan als aangetoond kan worden dat naast de onvoorwaardelijke verplichting en het vereist eigen vermogen ook voldoende vermogen aanwezig is om de voorwaardelijke toeslagen te kunnen nakomen. De feitelijke premie voor de basisregeling over boekjaar 2011 bedraagt € 26.665.000,- (2010: € 27.604.000,-), de kostendekkende premie € 29.639.000,- (2010: € 26.371.000,-) en de gedempte kostendekkende premie € 25.935.000,- (2010: € 25.191.000,-). Gezien het bovenstaande is de waarmerkend actuaaris van mening dat de ontvangen premie toereikend is.

Toeslagenbeleid (indexatiebeleid)

In het najaar van 2011 heeft het bestuur vastgesteld dat het toeslagbeleid niet meer voldoende aansluiting heeft met de huidige realiteit. Het bestuur heeft daarom aan de sociale partners voorgelegd om toeslagcategorie van de pensioenregeling te wijzigen van D1 naar B. De sociale partners hebben hiermee ingestemd. Dit betekent dat het pensioenfonds geen doelgericht beleid meer voert om de (opgebouwde) pensioenen te verhogen. Dit sluit beter aan bij de praktijk en vooruitzichten. Mocht de financiële positie in de toekomst verbeteren, dan blijft een verhoging wel mogelijk. Het bestuur besluit jaarlijks of een toeslag wordt verleend, rekening houdend met de financiële positie van het fonds.

De beoordeling van de vraag of toeslagverlening plaatsvindt, wordt uitsluitend gemaakt door het bestuur van het pensioenfonds. Besluiten in het verleden om toeslag te verlenen vormen geen garantie voor in toekomstige jaren te verlenen toeslagen.

Verleende toeslagen 2011

Per 1 januari 2011 heeft het pensioenfonds besloten om de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken niet te verhogen vanwege de financiële positie van het fonds. In december 2011 is hetzelfde besluit, zoals ook aangekondigd in het herstelplan, genomen met betrekking tot 2012.

Continuïteitsanalyse

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. In 2011 is geen continuïteitsanalyse uitgevoerd. Of het toeslagbeleid consistent is kan aangetoond worden door middel van een consistentietoets. Bij de continuïteitsanalyse in 2009 en de uitgevoerde ALM studie in 2010 is geen consistentietoets uitgevoerd. Op basis van de bij Towers Watson bekende gegevens concludeert Towers Watson dat het toeslagbeleid van het fonds niet consistent is. Het bestuur heeft op basis van deze consistentietoets geconstateerd dat het bestuur het ambitieniveau opnieuw zou moeten bepalen, waarna met behulp van de gegevens uit hoofde van de ALM studie toeslaglabel B als meer realistisch naar voren is gekomen.

Herverzekering

De pensioenaanspraken worden in eigen beheer opgebouwd. De risico's met betrekking tot overlijden en premievrijstelling heeft het fonds sinds 1 januari 2009 ondergebracht bij Swiss Re te Amstelveen.

Uitvoeringskosten

In november 2011 heeft de Pensioenfederatie de Aanbevelingen uitvoeringskosten gepresenteerd. Hierin worden de pensioenfonds opgeroepen om de kosten van het pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten te publiceren. Deze kosten moeten naar de mening van de Pensioenfederatie volledig bekend zijn binnen het pensioenfonds en beschikbaar zijn voor deelnemers. De aanbevelingen luiden als volgt:

- rapporteer de kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer.
- rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen.
- rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland deelt de mening van de Pensioenfederatie en wenst volledige transparantie te realiseren ten aanzien van deze kosten. Dit gaat dus verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. Met onderstaand overzicht geeft het fonds gevolg aan de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Kostenoverzicht

Pensioenbeheer **2011**

Kosten in euro per deelnemer ¹⁾ € 194,62

Vermogensbeheer **2011**

Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen ²⁾ 0,41%

Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen Niet beschikbaar

Risicoanalyse- en beheersing

Het bestuur heeft in het verslagjaar aan Towers Watson de opdracht gegeven door middel van een analyse van de fondsdocumenten en een sessie met het bestuur de controleprocessen in verband met risicomanagement te onderzoeken. Op basis van de bevindingen van Towers Watson concludeert het bestuur dat de risico's bij het fonds door het bestuur voldoende worden onderkend en beheerst. In 2012 zal het bestuur verder aan de slag gaan met de uitkomsten van het onderzoek.

Algemene pensioenontwikkelingen in 2011

Contouren van een nieuw pensioenstelsel

Het pensioenakkoord dat de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in juni 2010 met elkaar hadden gesloten, heeft in het gehele verslagjaar de gemoederen flink bezig gehouden. Centraal stond daarin het achterbanoverleg bij het FNV. Sociale partners slaagden er uiteindelijk in om het kabinet aan de voorstellen voor een nieuw pensioenstelsel te binden. Een en ander in de vorm van een zogenaamd Uitwerkingsmemorandum.

Vervolgens wist minister Kamp van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) te bereiken dat zich in de Tweede Kamer een meerderheid aftekent die bereid is om het akkoord op hoofdlijnen te steunen. Daarvoor moest hij wel enkele toezeggingen doen en was het zinvol om het akkoord op onderdelen nader te verduidelijken.

- 1) *Kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten en de kosten van toezicht. De totale kosten bedragen € 1.114.000,-. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee. Dit in tegenstelling tot de methode 'normdeelnemer' waarbij elk type deelnemer een weging krijgt in het totale aantal deelnemers. Een pensioengerechtigde en gewezen deelnemer kosten immers minder dan een actieve deelnemer.*
- 2) *Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 478.000,-. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn weliswaar in deze jaarrekening verwerkt, maar niet expliciet zichtbaar. De Pensioenfederatie vult op basis van de ervaringen en ontwikkelingen in 2012-2013 deze doelstelling op het gebied van transparantie nader in.*

Op zijn eigen beleidsterrein, de Algemene Ouderdomswet, zegde hij toe om de overgang naar een hogere pensioenleeftijd voor de lagere inkomens te versoepelen. Daarnaast mogen onder meer de rekeningen uit de bestaande levensloopregelingen en de nieuwe vitaliteitsregeling voor vervroegde pensionering worden aangewend. Wat betreft het aanvullende pensioenstelsel wil hij bereiken dat in een reëel pensioencontract een zodanige prudente financiering van de pensioenaanspraken plaatsvindt dat de rekening niet naar de huidige jongeren, de toekomstige generaties van pensioengerechtigden, wordt doorgeschoven. Voorts is de beoogde premiestabiliteit nader toegelicht. Tenslotte heeft de bewindsman reeds enig inzicht gegeven in de berekening van het vereist eigen vermogen, onder het duurder wordende regime van nominale pensioencontracten.

In betrekkelijke stilte vinden thans enige onderzoeken plaats als voorbereiding op een wijziging van de Pensioenwet en daarbinnen van het financieel toetsingskader. Van groot belang is dat het nieuwe stelsel de toets van de Europese en supranationale regelgeving kan doorstaan, met inbegrip van het collectief of individueel invaren van de pensioenrechten die onder het huidige, nominale contract zijn opgebouwd.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft zich in het verslagjaar over het algemeen laten informeren over de contouren van het reële pensioencontract en de informatie zoveel als mogelijk geanalyseerd. In dit verband is geconstateerd dat op nog belangrijke onderdelen van het reële contract nadere uitwerkingen worden gemist. De daadwerkelijke wetgeving wordt overigens eerst in het begin van 2013 verwacht. Niet alleen zal deze wetgeving moeten worden afgewacht, het bestuur zal tevens de uitkomsten moeten afwachten van het gaande overleg met de sociale partners.

Naar verwachting zal ook het komende boekjaar een jaar worden van verdergaande oriëntatie omtrent de fondsspecifieke betekenis van een keuze voor handhaving van het nominale contract dan wel invoering van een reëel pensioencontract. Zoals gezegd, wordt een belangrijk onderdeel daarvan gevormd door de beslissing of de oude pensioenaanspraken en ingegane pensioenen kunnen worden ingevaren in het nieuwe contract. Zonder deze operatie zouden de effecten van het nieuwe stelsel gering zijn en duurt het nog vele jaren voordat de beoogde doelen worden bereikt.

Ingang van AOW-pensioen naar de verjaardag

Uitgangspunt van het pensioenakkoord is onder meer een integrale benadering in de AOW en de aanvullende pensioenregelingen van de pensioenleeftijd, flexibilisering van de pensioeningangsdatum en de stijging van de levensverwachting. Echter, in tegenspraak hiermee, kwam het kabinet in het verslagjaar met een andere ingangsdatum van het AOW-pensioen, te weten de dag waarop de 65-jarige leeftijd wordt bereikt, in plaats van de 1ste van de maand waarin de 65-jarige leeftijd wordt bereikt. In de desbetreffende wetswijziging werd het aanvullende pensioenterrein ongemoeid gelaten. Vastgesteld moet worden dat het door de betreffende maatregel veroorzaakte 'AOW'-gat niet tot de verantwoordelijkheid van de pensioenfondsen kan worden gerekend en dat buiten hen om naar eventuele compenserende maatregelen moet worden gezocht.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft geconstateerd dat deze wijziging niet geldt voor de pensioeningangsdatum van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland. Die blijft ingaan op de eerste dag van de maand waarin iemand de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. ¹⁾

1) Sociale partners zullen hierover afspraken moeten maken in het arbeidsvoorwaardenoverleg, indien zij een wijziging wenselijk achten.

Financieel crisisplan

De krediet-, schulden- of eurocrisis heeft de besturen van de meeste pensioenfondsen genoodzaakt tot het opstellen van herstelplannen. Dit proces, alsmede de maandelijkse monitoring van de financiële situatie en de jaarlijkse evaluatie van de plannen, heeft DNB ertoe gebracht om de besturen op grond van een beleidsregel te verplichten een financieel crisisplan op te stellen. Deze verplichting zou, zonder nadere wetgeving, opgelegd kunnen worden op grond van het bestaande voorschrift van het voeren van een beheerste en integere bedrijfsvoering. In het financieel crisisplan moet op fondsniveau worden gedefinieerd wanneer sprake is van een crisissituatie en op welke wijze en met welke maatregelen deze crisis zal worden bestreden.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds heeft in het verslagjaar Towers Watson de opdracht gegeven om een financieel crisisplan voor het fonds op te stellen, in overleg met het bestuur, zodat dit tijdig bij DNB kan worden aangeleverd. Het crisisplan is tijdig ingediend bij DNB.

De lopende herstelplannen

Ondertussen bleef ook in het onderhavige verslagjaar het herstel van de financiële situatie van de pensioenfondsen, langs de uitgezette herstelplannen en in het beoogde tempo, van de besturen alle aandacht vragen. De lage stand van de rente en de volatiliteit van de financiële markten van aandelen en obligaties, aangewakkerd door rapportages over de gedaalde kredietwaardigheid van overheden en particuliere bedrijven, dwongen tot grote alertheid. In dit verband wordt het bestaande wettelijke toezichtkader als knellend ervaren en niet langer toegeschreven op de realiteit. Tevens moet echter worden vastgesteld dat het bestaande, wettelijke regime voor DNB weinig mogelijkheden biedt voor afwijkingen.

In het verslagjaar heeft DNB desondanks getoond oog te hebben voor de positie van de pensioenfondsen. Zo is bijvoorbeeld het premiebeleid tijdens herstel nader gedefinieerd en werd toegestaan dat de premies in 2012 niet behoeften bij te dragen aan het herstel, tenzij het fonds al in 2011 gebruik heeft gemaakt van deze uitzondering. Hieraan is wel de voorwaarde verbonden dat het fonds zorgt voor een deugdelijke financiële opzet per 1 januari 2013.

Omdat Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland al in 2011 gebruik heeft gemaakt van de uitzondering dat de premie niet bij hoeft te dragen aan het herstel, mag in 2012 geen gebruik van deze mogelijkheid worden gemaakt.

Voorts heeft de toezichthouder ten behoeve van de op te leveren evaluaties van de herstelplannen per 31 december 2011 besloten de rentetermijnstructuur aan te passen en de voorgenomen kortingen in percentage te maximeren. De evaluaties mogen worden gebaseerd op de gemiddelde rente over het laatste kwartaal van 2011, terwijl de aan te kondigen, noodzakelijke kortingen mogen worden beperkt tot maximaal 7% per 1 april 2013. De resterende korting dient per 31 december 2013 doorgevoerd te worden. Hoewel deze maatregelen een aantal pensioenfondsen uit de acute problemen helpen, blijft in de pensioensector de opvatting overheersen dat grote behoefte bestaat aan meer structurele maatregelen. Voorts wordt om een soepeler opstelling door DNB gevraagd in de aanloopjaren naar de invoering van de reële pensioencontracten.

Bij Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft de evaluatie van het herstelplan geleid tot een voorgenomen besluit tot korting van de pensioenopbouw en aanspraken in 2013 van 8,9%. Het bestuur heeft besloten om gebruik te maken van de mogelijkheid de korting te beperken tot 7% op 1 april 2013.

Meer over de herstelmaatregelen kunt u lezen in "Ontwikkeling dekkinggraad ten opzichte van herstelplan". Voor het overige wordt verwezen naar het hoofdstuk in dit jaarverslag over de fondsspecifieke financiële situatie.

Alternatieve bestuursmodellen en het initiatiefwetsvoorstel Koser Kaya/Blok dergelijk plan te beschikken.

Tegelijk met het pensioenstelsel dat de inhoud en materiële uitkomst van de pensioentoezegging raakt, heeft het kabinet in het verslagjaar de governance van pensioenfondsen ter discussie gesteld. Minister Kamp publiceerde een voorontwerp van wet, waarin voor de paritair samengestelde fondsbesturen alternatieve modellen worden voorgesteld. Met deze alternatieven wil de bewindsman in de eerste plaats bereiken dat de deskundigheid van fondsbesturen wordt vergroot. Daarnaast wil hij dat de fondsorganen een juistere afspiegeling gaan vertonen van de samenstelling van het deelnemersbestand en dat rekening wordt gehouden met de mate waarin door welke belanghebbende doelgroepen risico's worden gedragen. In dit verband zal de naleving van de aanbevelingen van het Convenant Bevordering Diversiteit Pensioenfondsen van december 2010 met minder vrijblijvendheid worden omgeven. In de jaarverslagen zal over de inspanningen op dit terrein voortaan verantwoording moeten worden afgelegd. Voorts wil de minister het interne toezicht versterken en moet een efficiëntere organisatie worden bereikt door stroomlijning van de bestaande taken van de onderscheiden fondsorganen.

Over het voorontwerp heeft de bewindsman in het onderhavige verslagjaar een consultatieronde ingelast. Sociale partners, de Pensioenfederatie en DNB hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt en op zijn voorstellen gereageerd. Het wetsvoorstel is in het eerste kwartaal van 2012 bij de Tweede Kamer ingediend. Uit de intenties van de minister moet worden afgeleid dat hij het wetsvoorstel separaat van de grote pensioenstelselherziening wil afhandelen. Dit ondanks het feit dat er zeker verbanden met het pensioenakkoord en de introductie van reële pensioencontracten kunnen worden gelegd.

Een andere, inhoudelijke verbinding kan worden gemaakt met het initiatiefwetsvoorstel van de Tweede Kamerleden Koser Kaya (D66) en Blok (VVD). Naar verwachting wordt de Eerste Kamerbehandeling van hun voorstel, dat zich beperkt tot vergroting van de specifieke medezeggenschap van gepensioneerden, binnenkort afgerond. Waarschijnlijk wordt de feitelijke inwerkingtreding die nog niet geregeld is, niet zonder de parlementaire behandeling van het hiervoor genoemde wetsvoorstel van minister Kamp beoordeeld.

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is in afwachting van de wetgeving voordat de uitvoering hiervan ter hand kan worden genomen.

Vergunningen voor PPI's

In het verslagjaar kwamen de vergunningen van DNB af met betrekking tot de oprichting van premiepensioeninstellingen (PPI's). Hiermee wordt deze nieuwe uitvoeringsvorm –voorlopig alleen ten behoeve van beschikbare premieregelingen– steeds meer werkelijkheid. Hoewel primair bedoeld als antwoord op de grensoverschrijdende concurrentie binnen de Europese Unie tussen pensioenuitvoeringsorganisaties, richten de Nederlandse PPI's zich nog voornamelijk op de binnenlandse markt. De PPI speelt in op de waarneembare trend –niet in de laatste plaats vanwege het pensioenakkoord– om loongerelateerde pensioensystemen te wijzigen in beschikbare premieregelingen die de risico's veel meer bij de deelnemers en gepensioneerden neerleggen.

Wijzigingen in de Pensioenwet

In het verslagjaar is de Pensioenwet gewijzigd en zijn enkele knelpunten van merendeels technische aard aangepakt. Zo zijn de wettelijke belemmeringen weggehaald voor het behoud van partnerpensioen op risicobasis in geval van een baanwisseling. Verder wordt op korte termijn het kapitaalcontract tussen pensioenfondsen en hun herverzekeraars afgeschaft. Tenslotte is een ministeriële bevoegdheid gecreëerd om bijbetalingsverplichtingen van de werkgever bij inkomende waardeoverdrachten te mitigeren.

Deze wijzigingen hebben geen gevolgen gehad voor de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland.

Toezichtontwikkelingen

Met betrekking tot het toezicht vallen in het verslagjaar geen nieuwe ontwikkelingen te melden, anders dan die welke reeds waren gepubliceerd in het speerpuntenoverzicht 2010-2014. DNB herinnert de fondsbesturen voortdurend aan de onderzoeksrapporten en aanbevelingen van de Commissie Frijns. Met name wijst de prudentieel toezichthouder op de noodzaak van het vergroten van het inzicht in de beleggingen, het beleggingsproces en op het ontwikkelen van een beter risicomanagement.

Aanbevelingen uitvoeringskosten AFM en Pensioenfederatie

De AFM publiceerde in het verslagjaar de resultaten van een specifiek onderzoek naar de inzichtelijkheid in en transparantie van de uitvoeringskosten van pensioenfondsen, waaronder de kosten van het vermogensbeheer. Voorts vroeg de gedragstoezichthouder aandacht voor de kwaliteit van de administratie, met name voor de juistheid en volledigheid van de uniforme pensioenoverzichten (UPO's).

De Pensioenfederatie heeft in het verslagjaar aanbevelingen opgesteld over de mate waarin en de manier waarop fondsen hun uitvoeringskosten in beeld moeten brengen en daarover moeten gaan rapporteren. Die aanbevelingen zijn niet vrijblijvend. De koepelorganisatie vraagt de pensioenfondsen ze inhoudelijk en qua fasering op te volgen of beargumenteerd aan te geven waarom ze dat op enig moment niet doen. Goed inzicht in alle kostencomponenten stelt een pensioenfondsbestuur in staat om daarover per doelgroep op maat gesneden te communiceren en verantwoording af te leggen. De Pensioenfederatie realiseert zich dat dit forse inspanningen van de fondsen vraagt en kiest daarom voor een stapsgewijze benadering. De AFM publiceerde in het verslag de resultaten van een specifiek onderzoek naar de inzichtelijkheid in en transparantie van de uitvoeringskosten van pensioenfondsen, waaronder de kosten van het vermogensbeheer. Voorts vroeg de gedragstoezichthouder aandacht voor de kwaliteit van de administratie, met name voor de juistheid en volledigheid van de uniforme pensioenoverzichten (UPO's).

Beide toezichthouders hebben als schot voor de boeg reeds aangekondigd stevig toezicht te gaan houden op de nakoming van de verplichtingen onder het regime van reële pensioencontracten. Zij verlangen in dit kader heldere normen voor de financiële opzet en de communicatie over risico's.

In de subparagraaf "uitvoeringskosten" op pagina 18 en 19 van dit jaarverslag vindt u de fondsspecifieke uitwerking van de aanbevelingen uitvoeringskosten.

Verder publiceerde AFM in 2011 de Leidraad Communicatie voor Pensioenuitvoerders, waarmee AFM pensioenuitvoerders helpt om te voldoen aan de belangrijkste wettelijke vereisten uit de Pensioenwet (Pw) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) op het gebied van informatieverstrekking aan de deelnemer. Ook zijn er aanvullende handreikingen voor effectieve communicatie met de pensioendeelnemer opgenomen.

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft de aanbevelingen uit deze leidraad ter harte genomen.

Beide toezichthouders hebben als schot voor de boeg reeds aangekondigd stevig toezicht te gaan houden op de nakoming van de verplichtingen onder het regime van reële pensioencontracten. Zij verlangen in dit kader heldere normen voor de financiële opzet en de communicatie over risico's.

Pensioenparagraaf

Pensioenregelingen van het fonds

Per 1 januari 2003 is de huidige pensioenregeling in werking getreden. De regeling is modulair opgebouwd en biedt de deelnemers een levenslang ouderdomspensioen vanaf de 65-jarige leeftijd en gedurende het deelnemerschap een nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis. Daarnaast wordt een kapitaal opgebouwd dat kan worden aangewend voor de aankoop van pensioenaanspraken.

Premiebeleid

De financiering van de pensioenregeling geschiedt op basis van de jaarlijks voor de deelnemers verschuldigde pensioenbijdrage, zoals opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds. De werkgever is volgens de uitvoeringsovereenkomst slechts verplicht om de premies te voldoen aan het pensioenfonds. De werkgever kan niet worden aangesproken bij eventuele tekorten in het pensioenfonds. De werkgever heeft de pensioenregeling aangemerkt als een toegezegde bijdrageregeling (collectieve defined contribution). De werkgever heeft in 2011 de volledige premiebetaling verzorgd.

Module 1: Basisregeling

De basisregeling is een middelloonregeling en heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. De pensioengrondslag in deze module is gelijk aan het pensioensalaris voor zover dat niet meer bedraagt dan het grenssalaris, verminderd met de franchise. Ieder jaar wordt van de in dat jaar geldende pensioengrondslag 1,75% (voor 2012 1,4%) aan levenslang ouderdomspensioen opgebouwd. De opgebouwde aanspraken kunnen jaarlijks bij bestuursbesluit worden verhoogd als de stichting over voldoende middelen beschikt.

Module 2: Excedentregeling

De excedentregeling is een beschikbare premieregeling en heeft het karakter van een premieovereenkomst. De (excedent) pensioengrondslag in deze module is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met het grenssalaris. Jaarlijks wordt een premie beschikbaar gesteld ter grootte van een bijdragepercentage van deze grondslag. Het bijdragepercentage is leeftijdsafhankelijk. De beschikbare premie wordt belegd in een of meerdere beleggingsfondsen. Op de pensioendatum kan het aldus opgebouwde kapitaal worden aangewend voor de aankoop van een levenslang ouderdomspensioen eventueel gecombineerd met een nabestaandenpensioen.

Module 3: Vrijwillige regeling

Als aanvulling op de pensioenopbouw in de basis- en de excedentregeling wordt de deelnemers de mogelijkheid geboden om door middel van vrijwillige stortingen extra pensioen te verwerven. De hoogte van de stortingen is gemaximeerd volgens een door het bestuur vastgestelde richtlijn. De maximale storting wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is leeftijdsafhankelijk. De vrijwillige regeling heeft het karakter van een premieovereenkomst.

Module 4: Nabestaandenvoorziening

Module 4 maakt feitelijk deel uit van de basisregeling en kent daarmee dus het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Het verzekerde nabestaandenpensioen is gelijk aan 1,225% van de laatst vastgestelde pensioengrondslag (zonder rekening te houden met het grenssalaris) vermenigvuldigd met een fictief aantal deelnemersjaren. Het fictieve aantal deelnemersjaren is gelijk aan het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer zou kunnen bereiken vanaf de datum van aanvang van het deelnemerschap. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het vastgestelde nabestaandenpensioen.

Overgangsbepalingen

In de regeling is een aantal overgangsbepalingen opgenomen die waarborgen dat de in de oude regelingen opgebouwde aanspraken als premievrije rechten voor de deelnemers worden meegenomen in de nieuwe regeling.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn als volgt:

	2011
Pensioensysteem	Middellood/Beschikbare premie
Toetredingsleeftijd	Geen
Pensioenleeftijd	65
Franchise	€ 12.427
Grenssalaris	€ 43.812
Opbouwpercentage	1,75%
Partnerpensioen	1,225%

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden
Stand per 31 december 2010	5.585	4.730	257
Mutaties door:			
Nieuwe toetreding	638	0	0
Ontslag met premievrije aanspraak	-788	776	0
Waardeoverdracht	0	-218	0
Overlijden	-12	-5	-2
Ingang pensioen	-17	-26	72
Afkopen	0	-1	-4
Andere oorzaken	116	-110	-2
Mutaties per saldo	-63	416	64
Stand per 31 december 2011	5.522 ¹⁾	5.146	321

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling

66

Specificatie pensioengerechtigden

	2011	2010
Ouderdomspensioen	184	142
Partnerpensioen	80	69
Invaliditeitspensioen	57	46
	321	257

Beleggingenparagraaf

Algemene ontwikkelingen

In maart 2011 werd de wereld opgeschrikt door een zware aardbeving, gevolgd door een tsunami en een nucleaire ramp in Japan. Dit leidde in dit deel van de wereld tot een recessie en zorgde overal voor stagnaties in de aanvoer van onderdelen voor met name de auto- en elektronica-industrie. Mede als gevolg hiervan kreeg de wereldeconomie vanaf het tweede kwartaal van 2011 te maken met een groeivertraging. Deze groeivertraging werd versterkt door de gevolgen van de 'Arabische Lente' in Noord-Afrika en het Midden-Oosten en de daarmee samenhangende stijging van de olieprijs. Een voorzichtig herstel in Japan en de VS in het najaar van 2011 kon niet voorkomen dat de Europese economie in het vierde kwartaal van 2011 in een recessie belandde. Belangrijkste reden hiervoor was de aantasting van het consumentenvertrouwen in Europa als gevolg van een aanhoudende eurocrisis.

Kapitaalmarkt en rente

De eurocrisis werd ingegeven door toenemende speculaties over een mogelijke herstructurering van de Griekse staatsschuld. Als gevolg hiervan liepen de spanningen in de Europese rentemarkten steeds verder op in 2011. Ook andere eurolanden (zoals Portugal, Ierland, Spanje en Italië) raakten door het "Griekse drama" besmet. Tijdens een aantal Europese tops zetten beleidsmakers weliswaar belangrijke stappen richting budgettaire en politieke integratie van de Eurozone, maar zij brachten, door het ontbreken van concrete crisismaatregelen, geen structureel vertrouwensherstel bij beleggers. Het voortbestaan van de Eurozone stond in 2011 meer dan eens ter discussie.

Ook in de VS was de staatsschuld een belangrijk thema. Op het laatste moment bereikten Democraten en Republikeinen in augustus 2011 een akkoord over een verhoging van het 'schuldplafond'. Het afgesproken bezuinigingspakket was in de ogen van kredietbeoordelaar S&P echter onvoldoende, waarop zij de AAA-rating van de VS verlaagde naar AA+.

De Europese Centrale Bank (ECB), die door de oplopende inflatie in april de rente nog verhoogde, verlaagde de rente in november en december tot 1,0%. Daarnaast nam de ECB maatregelen om de liquiditeit van de Europese bankensector te verbeteren en kocht zij (beperkt) staatsleningen van landen als Spanje en Italië, vooral om de opname van nieuwe leningen in de markt soepel te laten verlopen.

Terwijl de rentes van landen in de periferie van de Eurozone sterk opliepen, daalde de rente op staatsleningen van 'veilige' landen als Duitsland, Nederland en de VS tot historische dieptepunten. De rente op Nederlandse staatsleningen daalde in 2011 bijna één volledig procentpunt en eindigde het jaar op een stand van 2,2%. Ook de VS wordt, ondanks de enorme staatsschuld en het verlies van de AAA-rating, mede dankzij de liquiditeit van deze markt, nog altijd gezien als 'veilige haven'.

De onrust in de obligatiemarkt leidde tot oplopende spreads (opslagen) op risicovollere obligaties. Obligaties van opkomende markten uitgegeven in harde valuta bleven, in verhouding tot eerdere crises, redelijk goed presteren.

Aandelen

Wereldwijde aandelen daalden, gemeten in euro, met 2,4%. Opkomende aandelenmarkten werden stevig geraakt door de hoge risicoaversie bij beleggers en verloren 15,4%. Ook Aziatische markten kenden een teleurstellend jaar. Japanse aandelen daalden 11,3% terwijl de overige volwassen Aziatische markten 9,8% inleverden. Europese aandelen daalden 7,5%. De Nederlandse AEX index schoot met -11,9% nog dieper in het rood. De Dow Jones Index tenslotte, boekte dankzij de status van veilige haven en het economisch herstel in de VS, een positief resultaat: +5,4%.

Valutamarkten

Door het verkrappend monetair beleid van de ECB in de eerste jaarthelft –en het zeer soepele beleid van de Federal Reserve– steeg de euro in de eerste helft van 2011 tegenover de dollar (van 1,34 naar 1,45). De eurocrisis en het soepeler monetair beleid van de ECB maakten de stijging in de tweede helft ongedaan. De euro/dollar daalde naar 1,30.

Gevolgen voor de Nederlandse pensioenfondsen

Toen de kredietcrisis in 2007 uitbrak leken de Nederlandse pensioenfondsen nog over voldoende reserves te beschikken. Eind 2008 kwamen veel fondsen echter in de problemen. Zo'n 340 pensioenfondsen moesten een herstelplan indienen. Nu, drie jaar later, blijkt dat de maatregelen die werden genomen, tekort zijn geschoten. De simultane daling van aandelenkoersen en swaprente (van 4% medio 2011 tot circa 2,5% ultimo 2011) heeft in 2011 opnieuw een sterk drukkend effect uitgeoefend op de dekkingsgraden van Nederlandse pensioenfondsen. Zij staan er weer net zo slecht voor als in het voorjaar van 2009. Uit onderzoek van de NOS naar de 35 grootste pensioenfondsen blijkt dat zeker zeven miljoen Nederlanders gekort dreigen te worden op hun uitkering of op de opbouw van het pensioen. Bij negen fondsen gaat het om een korting van gemiddeld meer dan 7 procent.

Vooruitblik

De wereldeconomie zal in 2012 verder vertragen: van een geschatte groei van 3,5% in 2011 naar 3,0%. Voor de volwassen economieën als geheel zal de groei onder het lange termijn gemiddelde liggen. Er zijn echter grote regionale verschillen. Voor Europa wordt een milde recessie verwacht, met een negatieve economische groei in de eerste helft van 2012. Hoe diep en hoe lang de Europese recessie zal zijn, hangt grotendeels af van de manier waarop de staatsschuldencrisis wordt aangepakt. De nadruk op bezuinigen voorspelt weinig goeds voor de toch al zwakke groeivoorzichten in de Eurozone.

De Amerikaanse economie zal een recessie kunnen ontlopen. De presidentsverkiezingen in november 2012 zijn een risicofactor, omdat Democraten en Republikeinen weinig zullen toegeven in de aanloop daar naartoe. Stimuleringsmaatregelen zijn daarom eerder uit monetaire dan uit budgettaire hoek te verwachten.

Opkomende markten zullen niet ontkomen aan de afnemende groei van de wereldeconomie, omdat de exportvraag vanuit de volwassen economieën afneemt. Landen als China en India hebben echter de meeste ruimte om de (binnenlandse) economie te stimuleren door het versoepelen van het monetair en budgettair beleid.

Kapitaalmarkt en rente

Verwacht wordt dat de ECB de korte rente verder zal verlagen, tot 0,5% in de eerste helft van 2012. De ontwikkeling van de lange rente zal voorlopig bepaald blijven worden door de risicobereidheid van beleggers – en dus vooral door het verloop van de eurocrisis. De 'search for yield' door beleggers blijft een belangrijke steun voor risicovollere vastrentende beleggingen zoals bedrijfsobligaties en obligaties van opkomende markten.

Vastgoed

Vastgoedaandelen presteerden een groot deel van 2011 beter dan de brede aandelenmarkt. Dit kwam mede door de daling van de lange rentes. Een eventuele stijging van de kapitaalmarktrentes kan daarom negatief uitpakken. Een ondersteunende factor voor beleggers in de vastgoedmarkt is het aantrekkelijke dividendrendement dat kan worden gerealiseerd op vastgoedaandelen.

Wereldwijde aandelenmarkten

Het jaar 2012 zal voor aandelenbeleggers een weg met obstakels zijn. Markten worden onderworpen aan extreme stemmingswisselingen van beleggers. Hierdoor zal de volatiliteit (beweeglijkheid) hoog blijven. Bedrijven zijn echter gezond. Zij worstelen niet met te grote voorraden of overcapaciteit. De kosten zijn goed onder controle, waardoor de winst beter bestand is tegen een terugval in inkomsten. Balansen zijn sterk en de winstmarges bevinden zich nog steeds op hoge niveaus.

Verwacht wordt dat de Europese en Amerikaanse bedrijfswinsten in 2012 zullen gaan dalen. Voor Japan en de opkomende markten wordt, uitgaande van een sterkere economische groei aldaar, uitgegaan van een lichte winstgroei. De waarderingen van aandelen weerspiegelen al veel onzekerheden. Zij zijn aantrekkelijk vanuit een historisch oogpunt: de huidige koers-winstverhouding is lager dan het gemiddelde op de lange termijn. Daardoor lijkt het risico van een recessie inmiddels ingeprijsd.

Valuta

Een verdere versoepeling van het monetaire beleid in de Eurozone kan de euro onder druk zetten. Risicoaversie en renteverlagen kunnen een negatief effect hebben op de valuta's van opkomende markten. De valuta's van grondstof gerelateerde (volwassen) economieën, zoals Australië en Canada zouden kunnen gaan profiteren.

Beleggingenparagraaf 2011

Terugblik jaar 2011

Strategisch beleid

De portefeuille is opgesplitst in een zogenaamde matching- en return portefeuille. De matching portefeuille tracht om strategisch 50% van de ontwikkelingen van de verplichtingen ten gevolge van marktontwikkelingen (DNB-curve) te volgen. In de richtlijnen is vastgesteld dat de norm voor deze strategische rente hedge 50% zal bedragen met een bandbreedte van 45% en 55%. De matching portefeuille wordt vormgegeven middels een obligatieportefeuille en zowel payer als receiver swaps.

Naast de matching portefeuille kent het pensioenfonds ook een zogenaamde return portefeuille, welke tot doel heeft om indexatiekansen op de lange termijn te creëren onder andere door te beleggen in aandelen en vastgoed.

Naar aanleiding van een zogenaamde Strategische Asset Allocatie studie heeft het bestuur in 2011 besloten om op hoofdlijnen de onderstaande strategische portefeuilleverdeling te hanteren:

	Strategische Norm (in %)	Minimum (in %)	Maximum (in %)
Matching Portefeuille			
(1) Staatsobligaties	50		
(2) Rentederivaten	0	-10	10
Return portefeuille			
Vastrentende waarden	21,5	11,5	31,5
Aandelen	21	11	31
Grondstoffen	2,5	0	5
Vastgoed	5	0	10
Liquiditeiten	0	-5	10
Totaal	100		

Naast het gedeeltelijk afdekken van het renterisico (via de matchingportefeuille) wordt ook het valutarisico dat ontstaat binnen de aandelenportefeuille afgedekt, zoals beschreven in onderstaande tabel.

Strategische valuta hedgecoëfficiënt	Norm	Min	Max
US Dollar	100%	95%	105%
Yen	100%	95%	105%
Britse Pond	100%	95%	105%
Australische Dollar	100%	95%	105%

De reden om het valutarisico af te dekken is gelegen in het feit dat op de lange termijn geen additioneel rendement verwacht wordt door het stijgen of dalen van de waarde van vreemde valuta's bij het beleggen in niet euro-markten, terwijl op de korte termijn de volatiliteit van valuta wel zorgt voor ongewenste effecten op de dekkingsgraad. De beslissing om te beleggen in een bepaalde markt wordt genomen op grond van verwachte te behalen rendementen op die markt en dan vertroebelen valutaschommelingen het beeld.

Portefeuille beleid

Capgemini betaalt de pensioenpremie één keer per jaar aan het pensioenfonds. Dit heeft ertoe geleid dat in mei 2011, in lijn met de strategische portefeuille, circa € 11 miljoen is belegd in de matching portefeuille en circa € 23 miljoen in de return portefeuille.

De daadwerkelijke portefeuille mix ultimo 2011 bedroeg:

	In %
Matching portefeuille	
(1) Staatsobligaties	48,0
(2) Rentederivaten	7,2
Return portefeuille	
Vastrentende waarden	19,0
Aandelen	19,0
Vastgoed	4,6
Grondstoffen	2,0
Liquiditeiten	0,2
Totaal	100,0

Rendement

Totaal niveau

Op het belegd vermogen is een rendement behaald van 10,72%. In onderstaande tabel is dit uitgesplitst naar de verschillende portefeuille onderdelen. Op totaal niveau kende de portefeuille een outperformance van circa 1,96% vóór de afdekking van de vreemde valuta.

De outperformance is met name te danken aan de goede performance van de matching portefeuille, die de bijbehorende benchmark versloeg met circa 3,9%. Overigens zou op basis van de niet aangepaste DNB-curve het benchmark rendement van de totale portefeuille vóór de afdekking van de valuta 11,85% bedragen.

De afdekking van de vreemde valuta heeft het resultaat verlaagd met 37 basispunten.

	Portefeuille	Benchmark
Matching	25,45%	21,54%
Return	-1,82%	-1,29%
Vastrentende waarden	-0,18%	0,77%
Aandelen	-3,54%	-2,74%
Vastgoed	4,80%	3,71%
Grondstoffen	-14,10%	-20,95%
Totaal excl. valuta afdekking	11,09%	9,13%
Totaal incl. valuta afdekking	10,72%	niet beschikbaar

De valuta afdekking heeft in 2011 door de eurocrisis negatief uitpakend op het rendement. Met name door de onzekerheid met betrekking tot het terugbetalen van de leningen (en oplopende rentes) van diverse Europese overheden.

Matching portefeuille

De performance van de matching portefeuille is uitgedrukt in een zogenaamd exposure based rendement, terwijl de return als ook de totale portefeuille cijfers zijn uitgedrukt in zogenaamde value based rendementen, waardoor de cijfers niet bij elkaar kunnen worden opgeteld.

De doelstelling van de matchingportefeuille is om de ontwikkeling van de pensioenverplichtingen na te bootsen. Deze portefeuille bestaat uit enerzijds traditionele beleggingen zoals staatsobligaties en anderzijds uit rentederivaten, zoals renteswaps. Het belangrijkste risico in de matching portefeuille is het renterisico. Rentederivaten dekken een groot deel van dit risico af.

In traditionele performance berekeningen, welke gebaseerd zijn op marktwaarde, leiden rentederivaten tot een vertekend beeld.

De marktwaarde van rentederivaten geeft namelijk geen inzicht in de daadwerkelijk gecreëerde blootstelling op de kapitaalmarkt. Dit is te verklaren door de twee componenten waaruit een (receiver)renteswap bestaat toe te lichten:

1. Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ontvangt een vast bedrag per jaar tot de expiratedatum van het contract (berekend op basis van een vast rentepercentage).
2. Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland betaalt een variabel bedrag per half jaar tot de expiratedatum van het contract (berekend op basis van een variabel rentepercentage).

De bedragen in beide componenten worden berekend op basis van de mantel van de renteswap, het bedrag waarover de periodieke ontvangst of betaling wordt berekend. De marktwaarde van de renteswap toont enkel de ontwikkeling van beide componenten ten opzichte van elkaar. Men kan echter niet zien hoeveel blootstelling op de kapitaalmarkt is genomen. In de berekening van het rendement op de matching portefeuille wordt dit effect gecorrigeerd, opdat het gerapporteerde rendement van de technische voorzieningen en de matching portefeuille met elkaar kan worden vergeleken. Bij de bepaling van een exposure based rendement wordt de waardeveranderingen (inclusief coupons etc.) van de instrumenten binnen de matching portefeuille gerelateerd aan hetgeen ze zouden moeten "matchen". Dat is in het geval van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland 50% van de waardeverandering van de technische voorzieningen. Op basis van de niet aangepaste DNB curve zou het benchmark rendement van de matching portefeuille 27,31% zijn geweest.

Return portefeuille

Vastrentende waarden

Uit de onderstaande tabel valt af te lezen dat per saldo alle vier de categorieën achterbleven bij de strategische benchmark. Wanneer wordt gekeken wat de belangrijkste reden is voor de achterblijvende performance is dat de matige performance van de categorie Credits. Dit heeft grotendeels weer te maken met het feit dat één van de fondsen is achtergebleven bij zowel de eigen benchmark als de strategische credit benchmark. De achterblijvende performance heeft te maken met de zeer hoge bèta van dit fonds. Ook de overweging in financiële waarden, zowel in senior alsook in achtergestelde leningen, heeft negatief bijgedragen. Binnen de niet-financiële sectoren hebben met name de nuts- en telecomsectoren in Spanje en Italië negatief bijgedragen.

	Portefeuille	Benchmark
Index-Linked	-2,42%	-1,99%
Credits	0,55%	1,49%
Leningen opkomende markten in lokale valuta	-4,24%	-3,78%
High Yield	1,96%	5,97%
Totaal	-0,18%	0,77%

Aandelen

Uit de onderstaande tabel kan worden afgeleid dat de beleggingen in Noord-Amerika en Hoog Dividend in absolute termen een plus hebben laten zien ten opzichte van de benchmark. In relatieve termen hebben voornamelijk de opkomende markten een plus laten zien. De beleggingen in Noord-Amerika bleven achter bij hun benchmark, vanwege het feit dat de value aandelen binnen dit fonds achterbleven.

	Portefeuille	Benchmark
Europa	-7,65%	-8,08%
Verenigde Staten	1,96%	4,75%
Japan	-9,4%	-11,47%
Verre Oosten excl. Japan	-11,94%	-11,18%
Opkomende markten	-13,98%	-15,70%
Hoog Dividend	3,38%	6,00%
Totaal	-3,54%	-2,81%

Bovenstaande rendementen (zowel portefeuille als benchmark) zijn inclusief het valuta-effect (zie ook de terugblik op 2011).

Vastgoed

De waardestijging van deze portefeuille was te danken aan nagenoeg alle fondsen. Alleen het EuroSiris fonds scoorde in absolute termen een min.

Risicoparaagraaf

Inleiding

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf "Financiële risico's" in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ALM-beleid en duration matching;
- beleggingsbeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie, alsmede de financiële positie van het fonds in de toekomst, een rol.

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit.

Het risicomodel van DNB kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het pensioenfonds de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule ($S1$ t/m $S6$). Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's zijn opgenomen in de "risicoparaagraaf" in de jaarrekening. Het vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het vereist eigen vermogen.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1).
- Zakelijke waarden risico (S2).
- Valuta risico (S3).
- Grondstoffenrisico (S4).
- Kredietrisico (S5).
- Verzekeringstechnisch risico (S6).

Renterisico (S1)

Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch ondervindt een fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker toenemen in waarde dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen. Bij de bepaling van het beleggingsbeleid weegt het bestuur zorgvuldig de voordelen (meer zekerheid) en nadelen (minder rendement) van meer of minder durationmatching af ten opzichte van alternatieve strategieën. Het beleid is om een deel van het vermogen zeker te beleggen (de matchingportefeuille) zodat daarover geen renterisico wordt gelopen. De matchingportefeuille heeft tot doel de marktwaardeontwikkeling van 50% van de nominale pensioenverplichtingen zo goed als mogelijk te volgen. Voor de matchingportefeuille is in 2011 een bedrag van circa € 165 miljoen gealloceerd. Naar de mate waarin het renterisico door deze on-balance beleggingen niet tot de norm hedge ratio van 50% wordt afgedekt, vind een aanvullende hedge plaats van renterisico door het gebruik van renteswaps. De duratie van de verplichtingen bedraagt per 31 december 2011 24,7.

Zakelijke waarden risico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor risico.

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. Daarnaast houdt het fonds additionele buffers voor het actief beheer van de aandelenportefeuille en de illiquiditeit van het indirect vastgoed. Deze buffers komen terug als onderdeel van het zakelijkewaardenrisico (S2).

Conform het beleggingsbeleid wordt 21% van het vermogen in aandelen belegd. Het beleid van het fonds is alleen te beleggen via beleggingsfondsen. De verdeling van de beleggingsfondsen is regio gebaseerd:

Aandelen Amerika	21%
Aandelen Europa	39%
Aandelen Japan	8%
Emerging markets	14%
Hoog Dividend	14%

Voor een regio worden een of meerdere best in class vermogensbeheerder geselecteerd.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta. Het beleid van het pensioenfonds is om het valutarisico daar waar nodig is af te dekken met valutatermijncontracten.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt.

Kredietrisico (S5)

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen. In de richtlijnen wordt voor beleggingen in vastrentende waarden de volgende eisen gesteld: De On-Balance portefeuille zal worden vormgegeven middels een Euro obligatieportefeuille welke bestaat uit de segmenten Treasury en Government Related. Deze segmenten zullen worden opgenomen binnen de portefeuille vanuit het oogpunt van het efficiënt inrichten van de matching portefeuille. De genoemde segmenten binnen de Euro staatsobligatieportefeuille zijn samengesteld op basis van de definities en classificaties zoals die zijn vastgelegd in de Barclays Euro Aggregate Index. Binnen het discretionaire mandaat zullen de navolgende restricties worden gehanteerd:

Segment	Min	Max	S&P Rating	Moody's Rating	Maximum per Issuer ¹⁾
Treasury	90%	100%	Minimaal A Maximaal AAA	Minimaal A2, Maximaal Aaa	Maximaal 10% voor rating lager dan AAA, maximaal 5% voor rating lager dan AA
Government Related	0%	10%	Minimaal A , Maximaal AAA	Minimaal A2, Maximaal Aaa	Max 5%

1) Uitgedrukt als percentage van de marktwaarde van de discretionaire Euro staatsobligatieportefeuille exclusief de marktwaarde van de off-balance portefeuille.

Voor vastrentende waarden beleggingen die niet tot bovenstaande segmenten behoren wordt alleen belegd via beleggingsfondsen, waardoor het kredietrisico voldoende gespreid wordt.

De verdeling over de diverse vastrentende categorieën is als volgt:

Staatsobligaties	70%
Investment grade credits	18%
High Yield	3%
Emerging market debts	3%
Inflation linked bonds	6%

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's. Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). De sterftetrend zelf wordt meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Aangezien de premie-inkomsten de jaarlijkse uitgaven verre overtreffen is dit op de korte termijn een verwaarloosbaar risico. Wel heeft het bestuur de visie dat slechts een beperkt deel van het vermogen in illiquide beleggingsproducten, zoals niet beursgenoteerd vastgoed, belegd mag worden (5 tot 7%). De beleggingsfondsen waarin belegd wordt dienen courant te zijn, zodat wijzigingen in de portefeuille eenvoudig doorgevoerd kunnen worden.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Het fonds heeft haar vermogen dusdanig gespreid dat er de concentratierisico's beperkt zijn. Alleen bij staatsobligaties kan een groter deel van het vermogen in een land geconcentreerd zijn (Duitsland, Frankrijk of Nederland).

Niet financiële risico's

Sponsorrisico

Het pensioenfonds heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van het pensioenfonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het pensioenfonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn ondermeer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstremming tussen het pensioenfonds en de sponsor. In 2010 heeft het bestuur de impact van het wegvallen van de sponsor op de voorzieningen bepaald. Het blijkt dat bij het wegvallen van de sponsor een bedrag van ongeveer 4,5% van de voorziening gereserveerd dient te worden om de toekomstige kosten van het fonds te dekken. In de huidige voorziening is 2% opgenomen voor toekomstige uitkeringskosten. Bij het wegvallen van de sponsor resteert er derhalve per saldo een gat van 2,5%. Dit kan bij een onvoldoende dekkingsgraad (dan) leiden tot een overeenkomstige korting van de rechten.

Omgevingsrisico

Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen. Gedacht kan worden aan veranderingen in de maatschappelijke wens om duurzaam te beleggen.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL. Deze partij heeft een ISAE3402-rapportage (type II). Door het overleggen van deze verklaring toont AZL aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van de ISAE3402-rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Uitbestedingsrisico's

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d. Daardoor ontbreekt eveneens zicht op de werkelijke uitvoeringskosten. Het bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de PW bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverschaffing en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden tenminste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiessystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie. Voor wat betreft de uitbestedingsrisico's kan worden opgemerkt dat het bestuur overleg heeft gevoerd met AZL over de dienstverlening inclusief de SLA. Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee aan kwaliteitsgaranties tegemoet te komen, heeft AZL ervoor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van ISAE3402. Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld, die heeft geleid tot een beschrijving van de beheersingsmaatregelen voor de betreffende processen. Voorts wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

IT risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfondsen. Omdat het merendeel van de pensioenfondsen de IT hebben uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico verworpen. Dit geldt ook voor Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, een en ander in het kader van weten regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen. Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft een gedragscode en een compliancebeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting en DNB ziet actief toe op naleving. DNB toets voorts nieuwe bestuursleden.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een ander risico is dat men als fondsbestuurder in persoon kan worden aangesproken. Een derde risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid, dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een vierde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vijfde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het bestuur de volgende maatregelen genomen:

1. Het fonds heeft AZL als bestuursadviseur en Towers Watson als actuariel adviseur aangesteld. AZL en Towers Watson toetsen bij wetswijzigingen de fondsstukken en stellen waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.
2. Het fonds heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.
3. Het fonds ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
4. Het fonds zal vanaf 2010 gaan werken volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichtte communicatiemomenten. Naast deze vereisten heeft het fonds eigenstandige communicatiedoelinden.
5. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de andere partij.

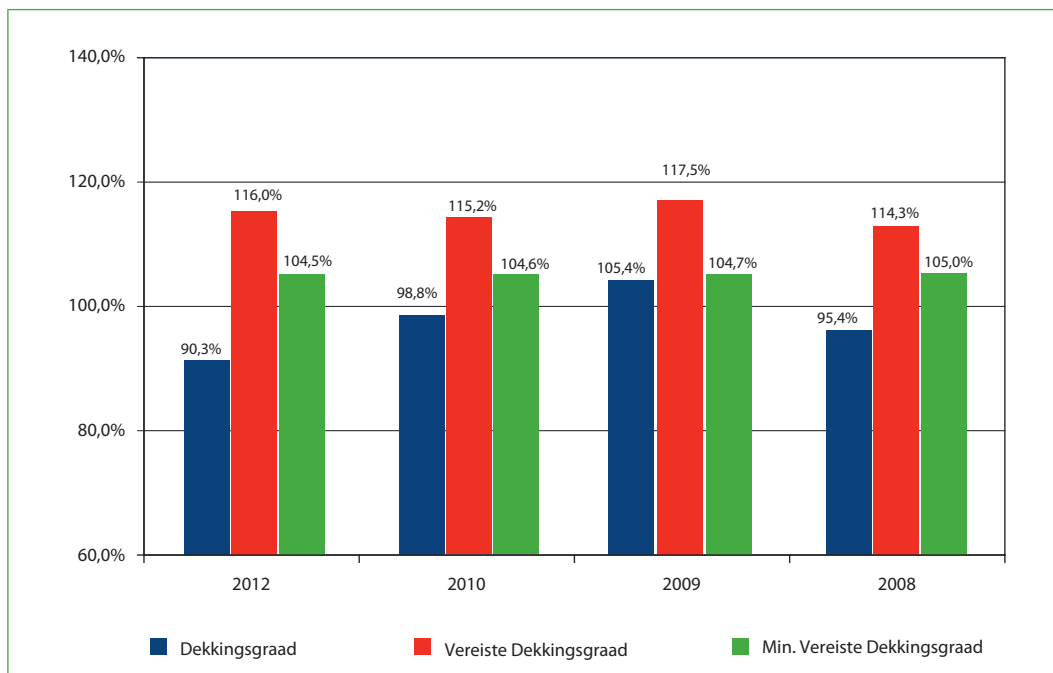
Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaris en accountant (controle jaarrekening) op de uitvoering door het fonds. Materiele onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. In het algemeen, draagt het bestuur er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te kunnen dragen. De hierboven genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze genoemde risico's geven wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het pensioenfonds.

Samenvatting actuariel rapport

In deze samenvatting worden, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds gepresenteerd. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referenciecijfers opgenomen.

Financiële positie

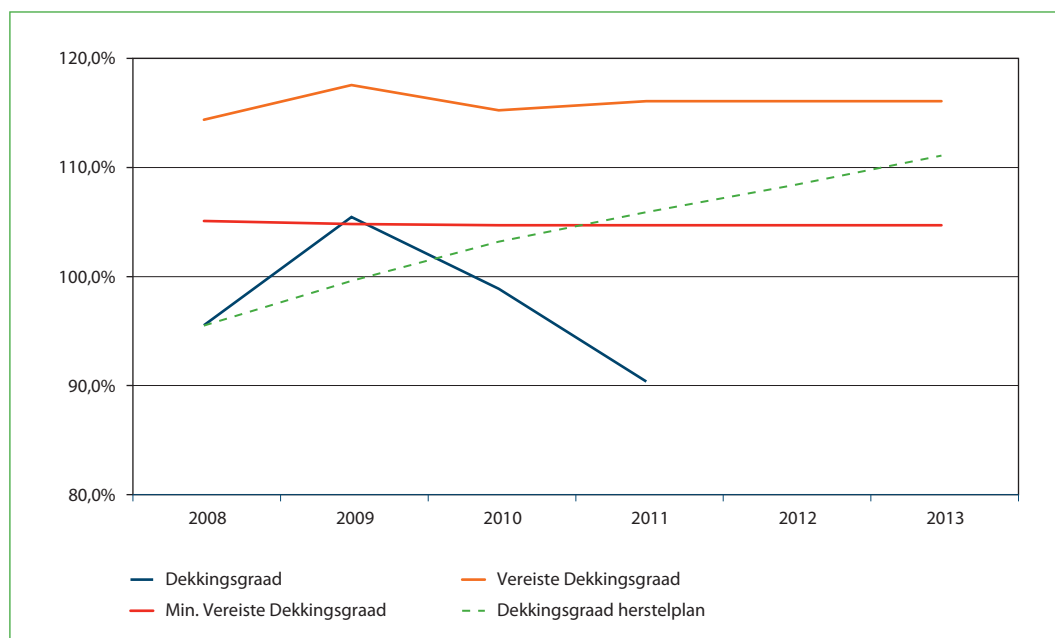
De dekkingsgraad van het fonds is gedaald van 98,8% ultimo 2010 naar 90,3% ultimo 2011. De dekkingsgraad ultimo 2011 is lager dan zowel de vereiste dekkingsgraad als de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2011 in een dekkingstekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien ¹⁾.

In het eerste kwartaal van 2009 heeft het fonds een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB) waaruit de maatregelen blijken die het fonds heeft genomen om op korte termijn te herstellen tot het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen en op lange termijn tot het vereist eigen vermogen. Het fonds heeft de voortgang van het herstelplan begin 2012 geëvalueerd. Hierbij is op basis van de dekkingsgraad per 31 december 2011 beoordeeld of de ontwikkeling nog conform het beoogde herstelpad is en zo niet, welke consequenties dat heeft.

1) Ultimo 2011 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur. Indien van de reguliere DNB-rentetermijnstructuur zou zijn uitgegaan dan leidt dit tot een dekkingsgraad van 86,2% ultimo 2011.

In onderstaande grafiek wordt het verwachte pad weergegeven zoals dit in het oorspronkelijke herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de realisatie van de dekkinggraad tot en met ultimo 2011 en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2013 ¹⁾ ²⁾.

Op basis van het ingediende kortetermijnherstelplan zou ultimo 2011 een dekkinggraad van 105,8% worden verwacht. De werkelijke dekkinggraad ultimo boekjaar 2011 is echter lager (90,3%).

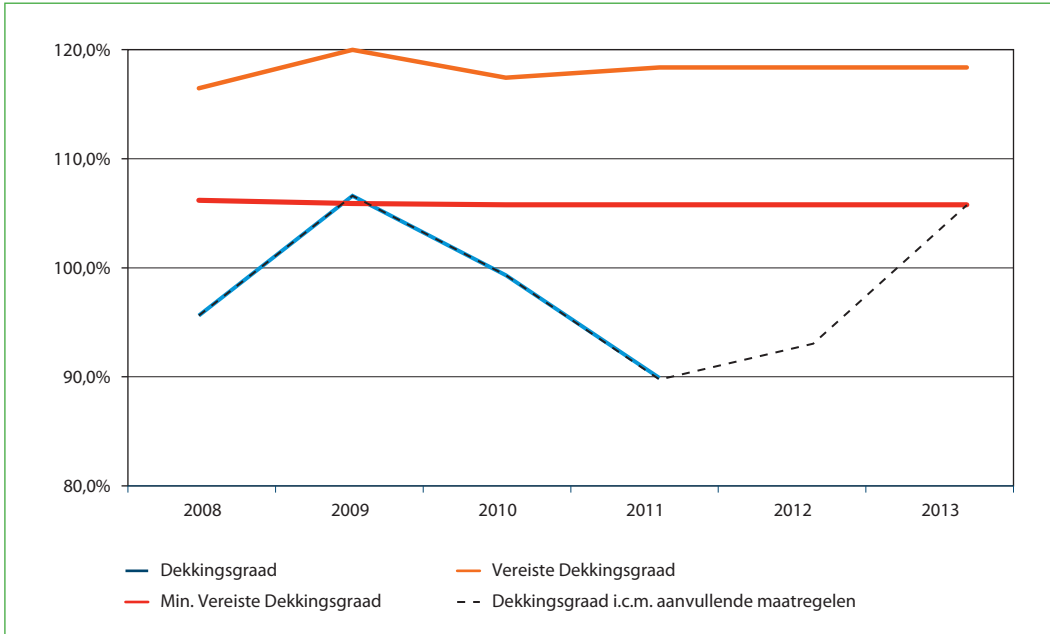
Uit de evaluatie herstelplan ultimo 2011 blijkt dat tijdig herstel van de dekkinggraad tot de minimaal vereiste dekkinggraad naar verwachting niet mogelijk is op basis van de in het oorspronkelijke herstelplan opgenomen maatregelen. Derhalve zijn aanvullende maatregelen genomen waartoe het bestaande herstelplan reeds de ruimte bood, te weten een voorgenomen korting op de opgebouwde pensioenaanspraken in 2013. Daarnaast zal het fonds het opbouwpercentage tijdelijk verlagen zodat wordt voldaan aan de eis van DNB dat de premie bijdraagt aan herstel ³⁾. Dit was voor 2011 niet het geval en het fonds heeft hiervoor in 2011 een adempauze aangevraagd. Met de verlaging van het opbouwpercentage zal in 2012 wel worden voldaan aan deze eis.

1) De vereiste dekkinggraad ultimo 2011 is gebaseerd op de strategische beleggingsmix. De vereiste dekkinggraad in de volgende jaren wordt verondersteld gelijk te zijn aan deze vereiste dekkinggraad.

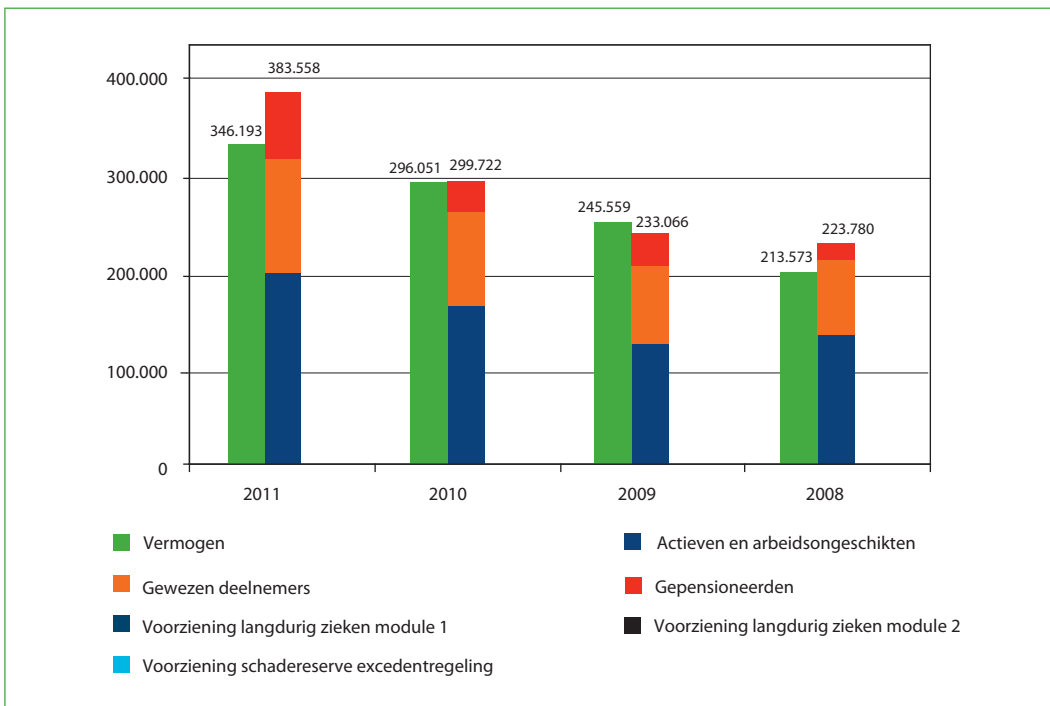
2) De kwartaaldekkinggraden zijn in deze grafiek niet weergegeven.

3) Dit houdt in dat de verhouding tussen de feitelijke premie en de actuair benodigde koopsom voor de opbouw van nieuwe aanspraken minimaal gelijk moet zijn aan de minimaal vereiste dekkinggraad.

In onderstaande grafiek is – naast de eerder getoonde prognoses – tevens het verwachte verloop van de dekkinggraad van eind 2011 tot en met eind 2013 opgenomen indien rekening gehouden wordt met deze aanvullende maatregel.

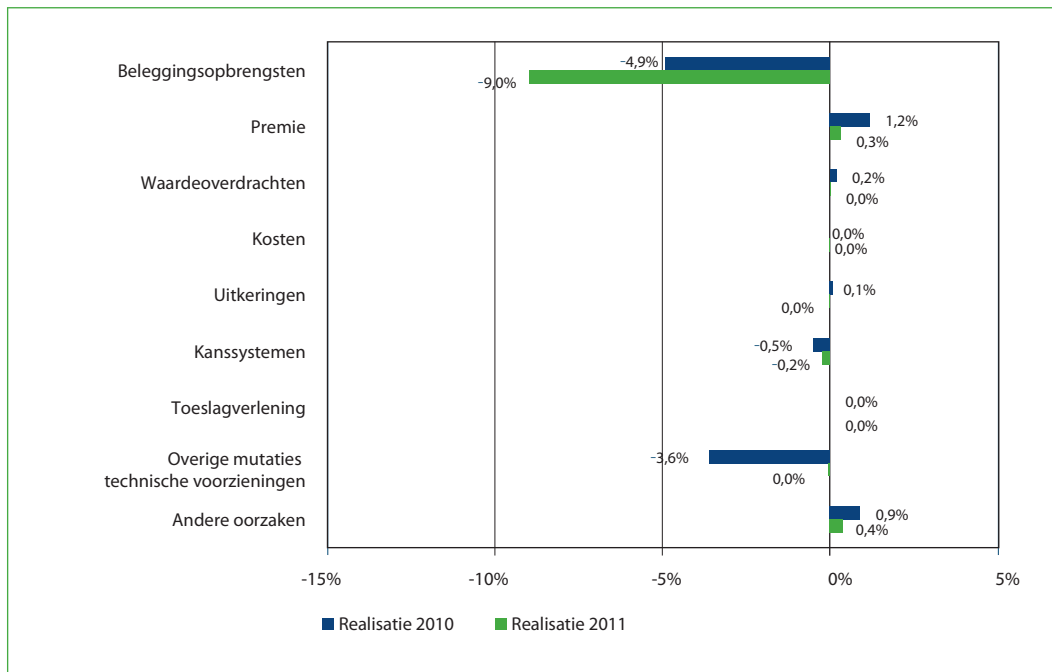
De navolgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening weer (bedragen in de grafiek x € 1.000,-). De technische voorziening is uitgesplitst naar de verschillende deelnemersgroepen, de voorziening langdurig zieken module 1 en module 2 en de voorziening schadereserve excidentregeling ¹⁾.

1) Vanaf het boekjaar 2010 wordt ten behoeve van de vaststelling van de dekkinggraad rekening gehouden met de voorziening langdurig zieken module 2 en de voorziening schadereserve excidentregeling.

Analyse van het resultaat

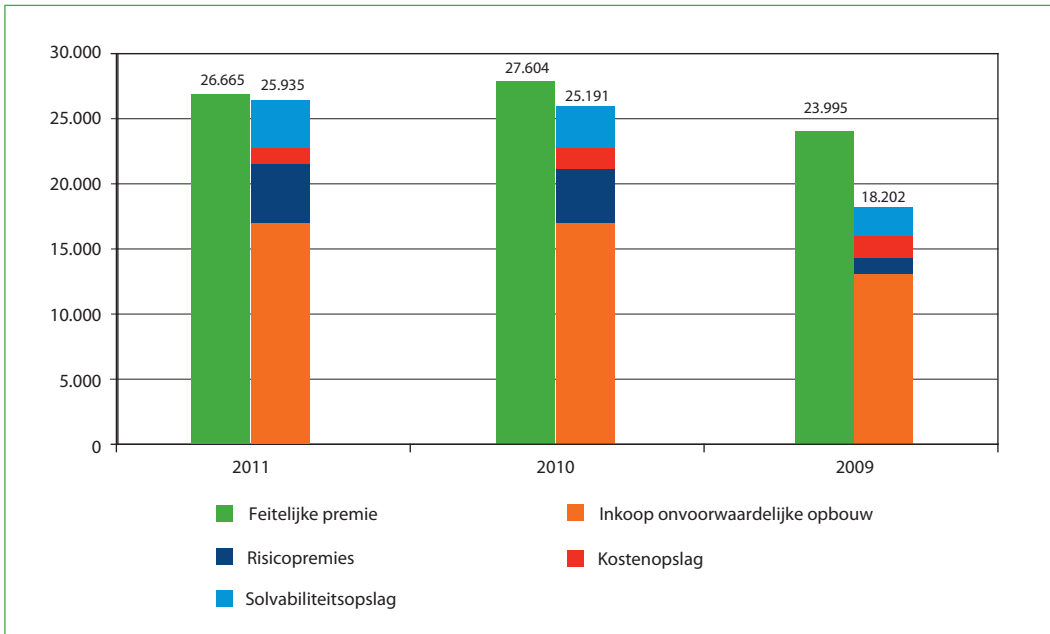
De daling van de dekkingsgraad van 8,5%-punt komt tevens tot uitdrukking in het negatieve resultaat van € 33.694.000,- in boekjaar 2011 (in boekjaar 2010 was er een negatief resultaat van € 16.164.000,-). De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in onderstaande grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

De daling van de rente gedurende het boekjaar 2011 is de voornaamste oorzaak van de verslechtering van de financiële positie. Dit effect is conform de DNB-jaarstaat J605 verantwoord onder "beleggingsopbrengsten".

Kostendeekkende premie

Conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) is de kostendeekkende premie over boekjaar 2011 vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid rekening houdend met een rente van 3,96%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt € 25.935.000,-. De feitelijk betaalde premie, ter hoogte van € 26.665.000,-, is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie. Een specificatie van de feitelijk betaalde premie en de gedempte kostendeekkende premie wordt in navolgende grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) weergegeven.

Relevante ontwikkelingen 2012

Uitvoeringsovereenkomst

De werkgever heeft de uitvoeringsovereenkomst, die per 1 januari 2013 afloopt, met een jaar verlengd in afwachting van de nadere uitwerking en consequenties van het pensioenakkoord door het ministerie van SZW. Er is overleg geweest met de sociale partners over een toekomstbestendige pensioenregeling voor Capgemini. Bij de sociale partners bestaat de voorkeur om een basisregeling vergelijkbaar met de huidige regeling ook in de toekomst te houden, echter omdat de consequenties van het pensioenakkoord nog niet volledig bekend zijn is dit overleg stilgelegd en wordt het eind 2012 weer hervat.

Verkiezingen

In april 2012 is, nadat de verkiezingsprocedure volledig was afgewikkeld, de heer Knol herbenoemd als bestuurder namens de werknemers voor de komende 3 jaar. De nieuwe zittingsduur van de heer Knol loopt nu tot 8 mei 2015.

Vooruitzichten financiële markten 2012

Naar aanleiding van de ontwikkeling op de financiële markten en aanhoudende politieke onzekerheid doet het bestuur geen uitspraken over vooruitzichten voor het jaar 2012.

Utrecht, 22 juni 2012

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

W.W.H. Starmans
(voorzitter)

J.J. van Dopperen
(secretaris)

H. Knol

A.J. Segers

J.A. van Hooijdonk

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Beoordeling 2011

Algemeen

Het VO heeft voor de beoordeling over 2011 wederom volledige medewerking van het bestuur en inzage in vele stukken gekregen: o.a. verslagen van bestuursvergaderingen en vergaderingen van beleggingscommissie, rapportages van vermogensbeheerders, rapportages van de uitvoerder en een concept jaarverslag 2011. Het VO heeft ook ter voorbereiding van haar beoordeling overlegd met het bestuur.

Het VO waardeert de openheid van het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het VO heeft samengewerkt.

Het VO heeft in het afgelopen jaar op verzoek van het bestuur een advies uitgebracht over het concept Communicatiebeleid. Ook heeft het VO meegewerkt aan een test van de pensioenplanner.

Aanbevelingen van vorig jaar

Het VO geeft onderstaand haar bevindingen over de wijze waarop de aanbevelingen van vorig jaar zijn opgevolgd:

Wij moedigen de beleggingscommissie aan om verdere verbeteringen in de verslaglegging van de vergaderingen na te streven.

Het VO heeft een duidelijke verbetering waargenomen en moedigt het bestuur aan om op de ingeslagen weg verder te gaan.

Het is belangrijk de aanbevelingen van de Visitatie Commissie regelmatig nog eens te bekijken, om te zien of verdere verbeteringen mogelijk zijn.

Het VO heeft waargenomen dat het bestuur in de geest van deze aanbeveling heeft gehandeld.

Het VO adviseert het bestuur om te blijven toezien op de uitvoering door AZL en daarnaast de aandacht voor beleid en strategie vast te houden.

Het bestuur heeft in 2011 duidelijk meer aandacht voor beleid en strategie gehad.

Het VO beveelt aan om verder aandacht te blijven besteden aan de begrijpelijkheid van de formuleringen in de diverse communicatie-uitingen en aan het bereiken van alle doelgroepen.

Het bestuur heeft veel aandacht aan de communicatie besteed en er zijn veel verbeteringen gezien. Wij moedigen het bestuur aan om op de ingeslagen weg verder te gaan en alle communicatie-uitingen kritisch te blijven bekijken.

Het VO beveelt aan om in de verslaglegging en verantwoording van het bestuur aandacht te blijven besteden aan de registratie van de overwegingen die hebben geleid tot acties en besluiten.

De vastlegging van besluiten en de achterliggende motivatie is duidelijk verbeterd; dit onderwerp blijft een aandachtspunt voor het VO.

Het VO roept het bestuur op om te blijven streven om, daar waar mogelijk en verantwoord via inventieve wegen, tot verbetering van het beleggingsrendement te komen.

Het VO heeft begrip voor de beperkingen waaraan ook het bestuur gebonden is en begrijpt de consequenties voor de mogelijkheden voor het verbeteren van het rendement.

Het VO adviseert het bestuur een structurele en integrale benadering van het kostenaspect, alsook de verslaglegging hiervan in een aparte kostenparagraaf van het jaarverslag.

Het bestuur heeft de kosten ook in het afgelopen jaar bewaakt en hierover gerapporteerd in het jaarverslag.

Het VO verzoekt het bestuur om ten aanzien van de uitvoering van de regeling aandacht te hebben voor transparantie betreffende de diverse aspecten (bijv. over vragen, fouten en klachten) na te streven.

Het bestuur heeft de bedoelde transparantie betracht naar het VO. In het jaarverslag is dit nog onvoldoende toegelicht.

Het VO beveelt het bestuur aan om deelnemers in de pensioenregeling meer duidelijkheid te verschaffen in de mogelijkheden en onmogelijkheden van indexatie van de pensioenen en pensioenrechten.

Over dit onderwerp is in het kader van het herstelplan voldoende duidelijkheid gekomen.

Bevindingen 2011

Beleggingsbeleid

Het VO heeft geconstateerd dat op juiste en voldoende wijze aandacht is besteed aan het verbeteren van het rendement. Wij hebben er echter begrip voor dat het bestuur gebonden is aan de beperkingen die de toezichthouder stelt. Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.

Financieel beleid

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur de juiste aandacht heeft voor de kostenbewaking en geslaagd is in een kostenreductie in 2011. Het VO betreurt het dat de dekkingsgraad is achtergebleven ten opzichte van de verwachtingen uit het herstelplan maar heeft er begrip voor dat de mogelijkheden van het bestuur om deze dekkingsgraad te verbeteren beperkt zijn. Het VO heeft daarom ook begrip voor de pijnlijke maatregelen die genomen zijn om de dekkingsgraad te verbeteren.

Openstaan voor suggesties

Het bestuur werkt prima samen met het VO en geeft op aanvraag inzicht in alle stukken. Ook suggesties van het VO worden gepast behandeld.

Zorgvuldigheid en onafhankelijkheid in de besluitvorming

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur zorgvuldig handelt en besluiten neemt in afweging van alle belangen.

Zorgvuldigheid in uitvoering

Het VO heeft onvoldoende acties gezien ter beoordeling en borging van de kwaliteit van de dienstverlening. Het VO beveelt aan om periodiek een kwaliteitsevaluatie van zowel de vermogensbeheerder als de uitvoerder uit te voeren en hierover transparant te rapporteren.

Ten aanzien van de communicatie naar de verschillende doelgroepen heeft het VO veel verbetering gezien. Toch is gebleken dat dit nog niet in alle gevallen heeft geleid tot een heldere en begrijpelijke communicatie. Het VO beveelt daarom aan om het taalgebruik in de communicatie nog meer aan te passen aan de doelgroepen.

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande bevindingen komt het VO tot de volgende aanbevelingen:

Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.

Het VO beveelt aan om periodiek een kwaliteitsevaluatie van zowel de vermogensbeheerder als de uitvoerder uit te voeren en hierover transparant te rapporteren.

Het VO beveelt aan om het taalgebruik in de communicatie nog meer aan te passen aan de doelgroepen.

Conclusie

Uit het inzicht dat het VO heeft verkregen in het beleid van het Pensioenfonds en de uitvoering ervan is het VO van mening dat het bestuur in 2011 op adequate wijze de belangen van deelnemers en gepensioneerden heeft behartigd. Het VO heeft ook gezien dat er duidelijke verbeteringen zijn doorgevoerd en wenst het bestuur succes met het verwerken van de aanbevelingen van het VO.

Reactie van het bestuur op de beoordeling 2011

Het bestuur heeft in vergadering met het VO op 15 mei 2012 kennisgenomen van de bevindingen, de aanbevelingen en de conclusie van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid van het bestuur in 2011. Ten aanzien van de bevindingen en aanbevelingen ziet het bestuur geen aanleiding tot opmerkingen.

Het bestuur is verheugd met de positieve conclusie van het VO dat het bestuur de belangen van deelnemers en gepensioneerden op adequate wijze behartigd heeft. De aanbevelingen van het VO worden door het bestuur ter harte genomen en zullen meegenomen worden bij haar beleid en planning. Tot slot dankt het bestuur het VO voor zijn inzet om tot een gefundeerd oordeel te komen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2011	2010
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	15.865	13.355
Zakelijke waarden		
Aandelen	65.378	63.620
Vastrentende waarden		
Obligaties	227.765	204.876
Leningen op schuldbekentenis	59	80
Deposito's	0	600
	227.824	205.556
Derivaten		
Valutatermijncontracten	0	3.634
Euroswaps	39.527	4.856
	39.527	8.490
Overige beleggingen		
Commodities	6.872	0
	355.466	291.021
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	129	114
Zakelijke waarden		
Aandelenbeleggingsfondsen	17.263	16.763
Vastrentende waarden		
Obligatiebeleggingsfondsen	40.936	36.478
Overige beleggingen		
Multimanagerfondsen en liquiditeiten	5.178	3.844
	63.506	57.199
Vorderingen en overlopende activa [3]	6.527	8.525
Liquide middelen [4]	950	456
	426.449	357.201

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2011	2010
Algemene reserve [5]	-37.365	-3.671
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	381.601	297.942
Overige technische voorzieningen [7]	1.957	1.780
	383.558	299.722
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	63.506	57.199
Kortlopende schulden [9]	16.750	3.951
	426.449	357.201

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2011	2010
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	7.344	6.700
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	26.411	22.066
Kosten vermogensbeheer [12]	-478	-497
	33.277	28.269
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten [13]	-409	4.009
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	25.031	25.789
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	9.674	10.391
Saldo van overdrachten van rechten [16]	-2.592	528
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [17]	-2.958	-2.187
Pensioenuitkeringen [18]	-2.696	-2.162
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfond		
[19]		
Toevoeging pensioenopbouw	-20.661	-18.843
Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	-4.081	-3.369
Onttrekking voor uitkeringen	2.694	2.165
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	54	43
Wijziging marktrente	-62.963	-36.156
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4.564	1.583
Overige mutaties	-3.266	-2.229
Opslag sterftetrendontwikkeling	0	-8.494
	-83.659	-65.300

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2011	2010
Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadereserve AOP [20]	16	-195
Voorziening langdurig zieken module 2 [21]	-193	-621
	-177	-816
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [22]	-6.307	-12.213
Herverzekering		
Premies [23]	-3.733	-3.367
Uitkering uit herverzekering [24]	650	1.982
Resultaatdeling [25]	1.316	0
	-1.767	-1.385
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [26]	-1.114	-1.104
Overige baten en lasten [27]	3	17
Saldo van baten en lasten	-33.694	-16.164
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-33.694	-16.164
	-33.694	-16.164

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2011	2010
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	29.919	26.464
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	1.418	0
Overgenomen pensioenverplichtingen	334	246
Overige	-1	30
	31.670	26.740
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-2.686	-2.156
Overgedragen pensioenverplichtingen	-4.775	-1.411
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	-3.733	-2.151
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-920	-1.394
Overige	-4	0
	-12.118	-7.112
Totaal pensioenactiviteiten	19.552	19.628
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	7.929	5.516
Verkopen beleggingen	771.240	440.063
	779.169	445.579
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-797.749	-468.421
Kosten vermogensbeheer	-478	-497
	-798.227	-468.918
Totaal beleggingsactiviteiten	-19.058	-23.339
Mutatie geldmiddelen	494	-3.711
Saldo geldmiddelen 1 januari	456	4.167
Saldo geldmiddelen 31 december	950 ¹⁾	456 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de marktwaarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de marktwaarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen.

Aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en overige beleggingen

De ter beurse genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde.

Obligaties

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. Onder marktwaarde wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve rendement ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen, rekening houdend met de mogelijkheid van vervroegde aflossing.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve worden de jaarresultaten toegevoegd cq onttrokken. Wanneer door tegenvallende resultaten de financiële positie verslechtert, neemt de algemene reserve af en daarmee ook de toeslagruimte.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Intrest

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank ultimo 2011. De gewogen gemiddelde markrentre ultimo 2011 bedraagt 2,73% (2010: 3,45%).

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2011 is deze rente gelijk aan 1,296%.

Sterfte

AG Prognosetafel 2010-2060 (startjaar 2012) waarop Towers Watson 2010 ervaringssterfte wordt toegepast.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van het bepaalde-partnersysteem.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 2% van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening schadereserve AOP

Voor de deelnemers die op 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn, is een voorziening gevormd. Hierin worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3. In boekjaar 2010 is deze voorziening uitgebreid met de deelnemers die na 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn geworden. Vanuit de voorziening schadereserve AOP worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3.

Voorziening langdurig zieken module

Voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast door vorming van de voorziening voor langdurig zieken. De voorziening met betrekking tot module 1 is inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Ter afdekking van dit latent arbeidsongeschiktheidsrisico is een voorziening gevormd ter grootte van de risicopremie voor toekomstige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en premievrijstelling.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorzieningen voor risico deelnemers (module 2 en 3) worden bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De interesten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenis;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Herverzekering

Bij Swiss Re zijn vanaf boekjaar 2009 het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2010	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2011
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	13.355	2.300	-27	0	237	15.865
Zakelijke waarden						
Aandelen	63.620	26.998	-22.723	-1.239	-1.278	65.378
Vastrentende waarden						
Obligaties	204.876	60.499	-42.423	248	4.565	227.765
Leningen op schuldbekentenis	80	0	-19	-1	-1	59
Deposito's	600	0	-600	0	0	0
	205.556	60.499	-43.042	247	4.564	227.824
Derivaten						
Valutatermijncontracten	3.634	514.575	-516.996	-1.213	-303	-303
Euroswaps	4.856	182.250	-188.411	5.974	20.510	25.179
Reclassificatie naar passivazijde						14.651
	8.490	696.825	-705.407	4.761	20.207	39.527
Overige beleggingen						
Commodities	0	8.000	0	0	-1.128	6.872
Totaal belegd vermogen activazijde	291.021	794.622	-771.199	3.769	22.602	355.466
Derivaten						
Valutatermijncontracten	-3.127					-303
Euroswaps	0					-14.348
Totaal belegd vermogen passivazijde	-3.127					-14.651
Totaal belegd vermogen	287.894					340.815

Er wordt niet belegd in aangesloten ondernemingen.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparaaf

Bij toepassing van het Look Through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie. Ten behoeve van de risicoparaaf worden verder de liquide middelen uit de beleggingsfondsen gereclassificeerd onder de overige beleggingen.

	Stand ultimo 2011	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Overlopende aan/ en verlopen beleggingen	Toepassing Look Through	Stand ultimo 2011 na Look Through
Onroerende zaken	15.865	0	0	0	0	0	15.865
Zakelijke waarden	65.378	0	0	6	0	-1.546	63.838
Vastrentende waarden	227.824	0	3.235	0	-4	-4.554	226.501
Derivaten	24.876	0	-234	0	0	-61	24.581
Overige beleggingen	6.872	6.827	0	0	0	6.161	13.860
	340.815	6.827	3.001	6	-4	0	344.645

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Level 1 Directe markt- notering	Level 2 afgeleide markt- notering	Level 3 modellen en technieken niet gebaseerd op markt- data	Stand ultimo 2011
Onroerende zaken				
Aandelen vastgoedmaatschappijen	0	9.563	6.302	15.865
Zakelijke waarden				
Aandelen	0	63.838	0	63.838
Vastrentende waarden				
Obligaties	160.900	65.542	0	226.442
Leningen op schuldbekentenis	0	59	0	59
Deposito's	0	0	0	0
	160.900	65.601	0	226.501
Derivaten				
Euroswaps	0	24.860	0	24.860
Valutatermijncontracten	0	-279	0	-279
	0	24.581	0	24.581
Overige beleggingen				
Commodities	0	0	6.872	6.872
Overig	0	6.988	0	6.988
	0	6.988	6.872	13.860
Totaal belegd vermogen	160.900	170.570	13.174	344.645

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2010
	Directe markt- notering	Afgeleide markt- notering	Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	
Onroerende zaken				
Aandelen vastgoedmaatschappijen	0	7.540	5.815	13.355
Zakelijke waarden				
Aandelen	0	63.620	0	63.620
Vastrentende waarden				
Obligaties	148.313	56.563	0	204.876
Leningen op schuldbekentenis	0	80	0	80
Deposito's	600	0	0	600
	148.913	56.643	0	205.556
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	507	0	507
Euroswaps	0	4.856	0	4.856
	0	5.363	0	5.363
	0	0	0	0
Totaal belegd vermogen	148.913	133.166	5.815	287.894

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde	Stand
	ultimo			en niet-	
	2010			koers-	2011
				verschillen	
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	114	45	-25	-5	129
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	16.763	4.878	-2.770	-1.608	17.263
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	36.478	13.079	-8.590	-31	40.936
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagersfondsen	3.844	24.436	-24.136	1.034	5.178
Totaal belegd vermogen	57.199	42.438	-35.521	-610	63.506

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De beleggingen voor risico deelnemers hebben betrekking op de Exedentregeling (module 2) en Vrijwillig Bijsparen (module 3).

De specificatie naar module van de beleggingen voor risico deelnemers is als volgt:

Module	Stand 31 december 2011	Stand 31 december 2010
Module 2	52.856	47.895
Module 3	10.650	9.304
	63.506	57.199

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2011 in de volgende produkten belegd:

Produkt	Excedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	51.146	10.329	61.475
Eigen Verdeling	665	206	871
Vrije Keus	1.045	115	1.160
Totaal 31 december 2011	52.856	10.650	63.506

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2010 in de volgende produkten belegd:

Produkt	Excedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	46.271	9.033	55.304
Eigen Verdeling	587	197	784
Vrije Keus	1.037	74	1.111
Totaal 31 december 2010	47.895	9.304	57.199

	2011	2010
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
Obligaties	3.233	3.292
Leningen op schuldbekentenis	2	2
Derivaten	-234	316
Liquide middelen	1	-1
	3.002	3.609
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting pensioenspaarders	184	147
Terugvorderbare dividendbelasting voor fonds	6	19
Nationale Nederlanden	712	2.025
Swiss RE	2.493	631
Aangesloten ondernemingen	120	2.090
Overige	10	4
	3.525	4.916
De vordering op Nationale Nederlanden per 31 december 2011 heeft betrekking op de financiële afwikkeling van het oude herverzekeringscontract. Deze vordering zal in 2012 worden afgewikkeld.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	6.527	8.525
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	827	213
ING Bank N.V.	123	243
	950	456
Totaal activa	426.449	357.201

	2011	2010
De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:		
Deelnemers	199.129	154.831
Gewezen deelnemers	132.519	105.582
Pensioengerechtigden	49.953	37.529
Stand per 31 december	381.601	297.942
Stand per 1 januari	297.942	232.642
Mutaties		
Toevoeging pensioenopbouw	20.661	18.843
Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	4.081	3.369
Onttrekking voor uitkeringen	-2.694	-2.165
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-54	-43
Wijziging marktrente	62.963	36.156
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-4.564	-1.583
Overige mutaties	3.266	2.229
Opslag sterftetrendontwikkeling	0	8.494
Stand per 31 december	381.601	297.942
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadereserve AOP</i>		
Stand per 1 januari	503	308
Mutatie via staat van baten en lasten	-16	195
Stand per 31 december	487	503
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	1.277	656
Mutatie via staat van baten en lasten	193	621
Stand per 31 december	1.470	1.277
Totaal overige technische voorzieningen	1.957	1.780

	2011	2010
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	57.199	44.986
Stortingen	9.674	10.391
Onttrekkingen	-2.958	-2.187
Rendement (inclusief compensatiestortingen)	-409	4.009
Stand per 31 december	63.506	57.199
De specificatie van de voorziening voor risico deelnemers is als volgt:		
Module 2		
Stand per 1 januari	47.895	38.496
Bij: totale mutatie voorziening	4.961	9.399
Stand per 31 december	52.856	47.895
Module 3		
Stand per 1 januari	9.304	6.490
Bij: totale mutatie voorziening	1.346	2.814
Stand per 31 december	10.650	9.304
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	14.651	3.127
Nog af te wikkelen effectentransacties	4	0
Loonheffing en sociale lasten	63	55
Te betalen pensioenuitvoerings- en administratiekosten	654	526
Te betalen uitgaande waardeoverdracht	5	0
Aangesloten ondernemingen	1.057	0
Nog te beleggen bedragen m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	103	0
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	201	243
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	12	0
	16.750	3.951
Totaal passiva	426.449	357.201

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met AZL voor een periode van vijf jaar. De jaarlijks te betalen (vaste) vergoeding (exclusief vermogensbeheer) bedraagt 823 op basis van de betaalde vergoeding over 2011. De totale geraamde verplichting voor de resterende looptijd bedraagt 1.680. (31 december 2010: 2.503).

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2011	2010
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	426	269
Aandelen	175	30
Vastrentende waarden	5.874	5.524
Derivaten	885	907
Banken	15	15
Verzekeringsmaatschappijen	23	0
Intrest waardeoverdrachten	-54	-47
Overige	0	2
	7.344	6.700
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	0	6
Aandelen	-1.239	158
Obligaties	248	345
Leningen op schuldbekentenis	-1	-3
Valutatermijncontracten	-1.213	-3.749
Euroswaps	5.974	1.789
Valutaverschillen	40	-1
	3.809	-1.455
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	237	55
Aandelen	-1.278	11.748
Obligaties	4.565	5.686
Leningen op schuldbekentenis	-1	-6
Commodities	-1.128	0
Valutatermijncontracten	-303	507
Euroswaps	20.510	5.531
	22.602	23.521

	2011	2010
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon	-445	-467
Bewaarloon	-33	-30
	-478	-497
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	33.277	28.269
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
[13] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Vastgoedbeleggingsfondsen	-5	26
Aandelenbeleggingsfondsen	-1.608	2.656
Obligatiebeleggingsfondsen	-31	475
Overige beleggingen	1.034	702
Compensatiestortingen	201	150
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	-409	4.009
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies	24.832	25.643
FVP-bijdragen	199	146
	25.031	25.789
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
Kostendekkende premie basisregeling	29.639	26.371
Gedempte kostendekkende premie basisregeling	25.935	25.191
Feitelijke premie basisregeling	26.665	27.604
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	24.808	21.540
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.771	3.770
Opslag voor uitvoeringskosten	1.060	1.061
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	29.639	26.371

	2011	2010
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	21.593	20.536
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.282	3.594
Opslag voor uitvoeringskosten	1.060	1.061
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	25.935	25.191
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		
In het boekjaar is geen korting verstrekt aan de aangesloten ondernemingen.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een leeftijdsafhankelijk percentage van de pensioengrondslag (12,96 x het maandsalaris minus franchise). De premie is in boekjaar 2011 hoger dan de zowel de kostendeekkende als de gedempte kostendeekkende premie. De pensioenregeling is aangemerkt als een DC-regeling en de feitelijke premie zou kostendeekkend dienen te zijn gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst (einde 1 januari 2014).		
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Stortingen module 2 en 3	9.674	10.391
[16] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	322	279
Overgedragen pensioenverplichtingen	-4.775	-1.397
Interne waardeoverdrachten	1.861	1.646
	-2.592	528
[17] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Onttrekkingen ten behoeve van inkoop rechten en uitgaande waardeoverdrachten	-2.958	-2.187
[18] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-1.676	-1.335
Invaliditeitspensioen	0	0
Partnerpensioen	-853	-724
Wezenpensioen	-139	-100
Afkopen	-28	-3
	-2.696	-2.162

	2011	2010
[19] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-20.661	-18.843
Toevoeging indexering en overige toeslagen		0
Rentetoevoeging	-4.081	-3.369
Onttrekking voor uitkeringen	2.694	2.165
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	54	43
Wijziging marktrente	-62.963	-36.156
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4.564	1.583
Overige mutaties	-3.266	-2.229
Opslag sterftetrendontwikkeling	0	-8.494
	-83.659	-65.300
Mutatie overige technische voorzieningen		
[20] Voorziening schadereserve AOP	16	-195
[21] Voorziening langdurig zieken	-193	-621
	-177	-816
[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Rendement	409	-4.009
Stortingen (inclusief inkomende bovenmatige waardeoverdrachten)	-9.674	-10.391
Onttrekkingen	2.958	2.187
	-6.307	-12.213
Herverzekering		
[23] Premies	-3.733	-3.367
[24] Uitkeringen uit herverzekering		
Premievrijstelling	28	20
WAO-hiaatpensioen	-589	142
Kapitaal bij overlijden	1.211	1.820
	650	1.982

	2011	2010
[25] Resultaatdeling		
Mutatie in technisch resultaat	1.316	0
Totaal herverzekering	-1.767	-1.385
[26] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie ¹⁾	-823	-776
Accountant (controle opdracht jaarrekening en DNB-staten)	-57	-72
Actuaris	-174	-173
De Nederlandsche Bank	-36	-31
Autoriteit Financiële Markten	-11	-10
OPF	-4	-4
Visitatiecommissie	0	-13
Bestuurskosten (vergaderzaal en bestuursaansprakelijkheidsverzekering)	-4	-4
Bestuursverkiezingen	0	-13
Diverse kleine posten	-5	-8
	-1.114	-1.104
[27] Overige baten en lasten		
Diversen	3	17
Saldo van baten en lasten	-33.694	-16.164

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ontvangen geen vergoeding.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2011 had de stichting geen personeel in dienst.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

1) Inclusief actuariële dienstverlening AZL.

Actuariële analyse

Beleggingsopbrengsten
Premies
Waardeoverdrachten
Kosten
Uitkeringen
Sterfte
Arbeidsongeschiktheid
Mutaties
Overige

	2011	2010
	-33.805	-11.275
	797	3.960
	111	465
	0	0
	-2	3
	310	-254
	-1.006	-982
	11	261
	-110	-8.342
	-33.694	-16.164

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke risico's op te kunnen vangen (het standaardmodel). Het Eigen vermogen van het Pensioenfonds per 31 december 2011 is kleiner dan het Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, zodat het Pensioenfonds hierdoor een langetermijnherstelplan heeft moeten indienen.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie effect). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën:

	Strategisch 2011		Strategisch 2010	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	30.786	8,0	27.988	9,3
Zakelijke waarden risico (S2)	36.075	9,4	21.448	7,2
Valutarisico (S3)	6.728	1,8	0	0,0
Grondstoffenrisico (S4)	3.325	0,9	0	0,0
Kredietrisico (S5)	3.021	0,8	4.513	1,5
Verzekeringstechnisch risico (S6)	18.540	4,8	14.273	4,8
Diversificatie-effect	-37.083	-9,7	-22.750	-7,6
Vereist eigen vermogen	61.392	16,0	45.472	15,2
Aanwezige dekkingsgraad		90,3		98,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,5		104,6
Vereiste dekkingsgraad		116,0		115,2

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herververzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, afgenomen van 98,8% (2010) tot 90,3% (2011).

Renterisico

Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen.

De daling van de rentestanden die worden gehanteerd bij de berekeningen van de Voorziening pensioenverplichtingen (eind 2011: 2,76% ten opzichte van eind 2010: 3,4%) leidt tot een stijging van de Voorziening pensioenverplichtingen (in 2011: 62,963 miljoen euro).

De beleggingen, gewaardeerd tegen marktwaarde, zijn in meer of mindere mate gerelateerd aan ontwikkelingen van de rentestanden. Door de periodieke afstemming van beide ontwikkelingen wordt de dekkingsgraad nauwgezet gemonitord. Deze rentegevoeligheid is één van de actoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie en de duratie van de portefeuilles. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd.

De duratie van de vastrentende waarden inclusief derivaten is 19,7.

De duratie van de pensioenverplichtingen bedraagt 24,7

Gevoeligheidsanalyse:

Een daling van de marktrente van 1,0%-punt zou leiden tot een hogere verplichting ad 94.692 en tegelijkertijd tot een hogere marktwaarde van de (vastrentende) beleggingen (inclusief derivaten) ad 50.450. Per saldo zou een dergelijke daling van de marktrente een verlagend effect op het eigen vermogen hebben van 44.242.

Zakelijke waarden risico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. Daarnaast houdt het fonds additionele buffers voor het actief beheer van de aandelenportefeuille en de illiquiditeit van het indirect vastgoed. Deze buffers komen terug als onderdeel van het zakelijkewaardenrisico (S2).

	2011		2010	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	54.402	85,5	48.026	96,0
Opkomende markten (Emerging markets)	9.436	14,5	2.014	4,0
Private equity, hedge funds en multimanagerfondsen	0	0,0	0	0,0
	63.838	100	50.040	100

Valutarisico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer.

	2011		2010	
	€	%	€	%
<i>Onroerende zaken naar valuta voor afdekking met derivaten:</i>				
Euro	15.865	100,0	13.355	100,0
<i>Onroerende zaken naar valuta na afdekking met derivaten:</i>				
Euro	15.865	100,0	13.355	100,0
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor afdekking met derivaten:</i>				
Euro	7.008	11,0	6.990	11,0
Amerikaanse dollar	32.394	50,7	27.520	43,4
Australische dollar	1.977	3,1	18	0,0
Canadese dollar	678	1,1	730	1,1
Britse pound sterling	5.182	8,1	6.068	9,5
Hongkongse dollar	2.182	3,4	2.810	4,4
Japans yen	5.753	9,0	7.259	11,3
Zuidkoreaanse won	0	0,0	0	0,0
Singaporese dollar	513	0,8	31	0,0
Zuid-Afrikaanse rand	0	0,0	0	0,0
Zwitserse francs	2.291	3,6	1.779	2,8
Zweedse kronen	430	0,7	442	0,7
Overige valuta	5.430	8,5	9.973	15,7
	63.838	100,0	63.620	100,0
<i>Zakelijke waarden naar valuta na afdekking met derivaten:</i>				
Euro	51.301	80,2	48.090	75,5
Amerikaanse dollar	1.319	2,1	-619	-0,9
Australische dollar	-87	-0,1	18	0,0
Canadese dollar	678	1,1	730	1,1
Britse pound sterling	-18	0,0	457	0,7
Hongkongse dollar	2.182	3,4	2.810	4,4
Japans yen	-200	-0,3	-91	-0,1
Zuidkoreaanse won	0	0,0	0	0,0
Singaporese dollar	513	0,8	31	0,0
Zuid-Afrikaanse rand	0	0,0	0	0,0
Zwitserse francs	2.291	3,6	1.779	2,8
Zweedse kronen	430	0,7	442	0,7
Overige valuta	5.429	8,5	9.973	15,7
	63.838	100,0	63.620	100,0

Het pensioenfonds dekt binnen de aandelenportefeuille de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor nagenoeg 100% af.

	2011		2010	
	€	%	€	%
<i>Vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten:</i>				
Euro	215.279	95,2	200.712	97,6
Britse pound sterling	1.182	0,5	211	0,1
Amerikaanse dollar	5.526	2,4	4.194	2,1
Mexicaanse peso	1.684	0,7	0	0,0
Overige valuta	2.830	1,2	439	0,2
	226.501	100,0	205.556	100,0
<i>Vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten:</i>				
Euro	215.279	95,2	200.712	97,7
Britse pound sterling	1.182	0,5	211	0,1
Amerikaanse dollar	5.526	2,4	4.194	2,0
Mexicaanse peso	1.684	0,7	0	0,0
Overige valuta	2.830	1,2	439	0,2
	226.501	100,0	205.556	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro's per 31 december 2011:

	aankoop transacties	verkoop transacties	uiterlijke einddatum
Euro	43.990		21 maart 2012
Amerikaanse dollar		-31.075	21 maart 2012
Japanse yen		-5.953	21 maart 2012
Britse pound sterling		-5.200	21 maart 2012
Australische dollar		-2.065	21 maart 2012
	43.990	-44.293	

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2011 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 303 lager uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van -303).

Kredietrisico

Voornamelijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

De portefeuille Vastrentende waarden bevat ook rechtstreekse beleggingen waarbij het kredietrisico mede met behulp van de Standard & Poor's rating wordt gemonitord. Bij de balanspost Vastrentende waarden is een nadere toelichting opgenomen waaruit de verdeling van de portefeuille blijkt.

	2011		2010	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	163.923	72,3	138.845	67,5
AA	12.277	5,4	16.687	8,1
A	22.349	9,9	20.332	9,9
BBB	15.335	6,8	13.441	6,5
Lager dan BBB	9.480	4,2	10.588	5,2
Cash	0	0,0	0	0,0
Geen rating	3.137	1,4	5.663	2,8
	226.501	100,0	205.556	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd tot 1 jaar	7.046	3,1	5.459	2,7
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	95.311	42,1	74.893	36,4
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	124.144	54,8	125.204	60,9
	226.501	100,0	205.556	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2011		2010	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Winkels	3.049	19,2	2.471	18,5
Woningen	1.875	11,8	1.894	14,2
Industrieel	1.378	8,7	1.451	10,9
Gemengd	9.563	60,3	7.539	56,4
	15.865	100,0	13.355	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	15.865	100,0	13.355	100,0
	15.865	100,0	13.355	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken:

CBRE PROP. FND EUROP (SP)	1.378	8,7	1.451	10,9
CBRE (SP) DUTCH RESID. FUND II	1.875	11,8	1.894	14,2
CBRE PROPERTY FUND CENT EUROPE (SP)	3.049	19,2	2.471	18,5
CBRE EUROSIRIS FUND	9.563	60,3	7.539	56,5

	2011		2010	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	15.649	24,5	16.293	25,6
Noord-Amerika	30.346	47,5	30.054	47,2
Midden- en Zuid-Amerika	0	0,0	429	0,7
Azië	9.374	14,7	16.660	26,2
Afrika	0	0,0	184	0,3
Opkomende markten	8.469	13,3	0	0,0
Oceanië	0	0,0	0	0,0
Private equity, hedge funds en multimanagerfondsen	0	0,0	0	0,0
	63.838	100,0	63.620	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Participaties in beleggingsfondsen	0	0,0	0	0,0
Energie	6.850	10,7	8.208	12,9
Financiële instellingen	12.612	19,8	11.944	18,8
Gezondheidszorg	6.524	10,2	5.451	8,6
Industrie	5.294	8,3	5.451	8,6
Informatietechnologie	9.698	15,2	8.024	12,6
Basisindustrie	3.637	5,7	4.961	7,8
Telecommunicatie	3.109	4,9	1.838	2,9
Utilities	1.369	2,1	919	1,4
Consumenten goederen en diensten	14.744	23,1	16.824	26,4
Overig	1	0,0	0	0,0
	63.838	100,0	63.620	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden:

Wells Fargo & Co	1.006	1,6	6.958	10,9
Google Inc	1.003	1,6	7.323	12,0
Citigroup Inc	998	1,6	16.451	16,9
HSBC Holdings PLC	874	1,4	27.786	45,4

	2011		2010	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	204.149	90,2	187.140	91,1
Noord Amerika	9.328	4,1	14.046	6,8
Oceanië	0	0,0	1.446	0,7
Zuid Amerika	0	0,0	207	0,1
Azië	1.332	0,6	413	0,2
Opkomende markten	5.511	2,4	0	0,0
Wereldwijd	2.684	1,2	0	0,0
Overig	3.497	1,5	2.304	1,1
	226.501	100,0	205.556	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden:

Morgan Stanley SICAV EURO	0	0,0	11.757	5,7
Standard Life-Pan EUR CORP-D	0	0,0	19.670	9,6
Finse staat	24.634	10,9	0	0,0
Oostenrijkse staat	13.930	6,2	0	0,0
Franse staat	31.404	13,9	43.048	20,9
Nederlandse staat	39.773	17,6	37.141	18,1
Duitse staat	28.836	12,7	30.418	14,8

Er zijn geen beleggingen uitgeleend. Verder zijn er geen zekerheden en/of garanties verstrekt of ontvangen.

Utrecht, 22 juni 2012

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

W.W.H. Starmans
(voorzitter)

J.J. van Dopperen
(secretaris)

H. Knol

A.J. Segers

J.A. van Hooijdonk

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

In februari 2012 heeft het bestuur van Pensioenfonds Capgemini Nederland een voorwaardelijk besluit genomen tot het toepassen van een korting op de aanspraken en rechten met 8,9% per 1 april 2013. DNB heeft pensioenfondsen de mogelijkheid gegeven om de korting voorlopig te maximeren op 7,0%. Het bestuur heeft besloten dat van deze mogelijkheid gebruikt zal worden gemaakt. De definitieve omvang en vaststelling van het besluit is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds per 31 december 2012. Eind december 2013 zal het bestuur bekijken of de korting van 1 april 2013 voldoende is geweest. Er hebben zich verder geen relevante gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Financiering

Het fonds heft bij de werkgever voor de modules 1, 2 en 4 een actuairueel benodigde premie op basis van leeftijdsstaffels.

De omvang van de premie is voldoende te achten voor de opbouw van de in enig jaar te verkrijgen aanspraken, de dekking van het overlijdensrisico en het risico van premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid. Verder bevat de premie een component ter dekking van de kosten in het boekjaar en ter vorming van de voorziening voor excasso-kosten en wordt rekening gehouden met het beoogde weerstandsvermogen.

Er kan voor een door het bestuur vast te stellen periode een korting op de premie worden verleend op grond van de vermogenspositie van het fonds. De korting wordt slechts verleend indien er sprake is van een toereikende voorziening pensioenverplichtingen en een toereikend weerstandsvermogen.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 22 juni 2012 heeft het bestuur besloten het negatieve resultaat over het boekjaar 2011 van negatief € 33.694.000,- te onttrekken aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht is aan Towers Watson B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2011.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk Minimaal Vereist Eigen Vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort. Daarbij worden de verplichtingen niet volledig door waarden gedekt.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 131, artikel 132 en artikel 133 van de Pensioenwet wegens het geconstateerde dekkingstekort.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is naar mijn mening slecht vanwege een dekkingstekort.

Nieuwegein, 22 juni 2012

drs. M.R. Stok AAG

Verbonden aan Towers Watson B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2011 van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011 en de staat van baten en lasten over 2011 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland per 31 december 2011 en van het resultaat over 2011 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

Wij vestigen de aandacht op pagina 17 van het bestuursverslag en pagina 66 van de jaarrekening, waarin het bestuur meldt besloten te hebben dat tenzij de dekkingsgraad op 31 december 2012 voldoende zal zijn verbeterd per 1 april 2013 zal worden overgegaan tot het korten van de opgebouwde aanspraken en rechten. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 22 juni 2012

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

W. Teeuwissen RA